

Status på arbejdsmarkedet

Oktober 2023

Forord

Vores arbejdsmarked står stærkt, og det får vi med denne publikation endnu en gang bekræftet. Vi har nu rundet tre millioner lønmodtagere. Aldrig før har antallet af borgere, der har et arbejde, været højere. Det er et tegn på, at både virksomheder og dansk økonomi klarer sig godt.

Jeg glæder mig over, at så mange mennesker er en del af det arbejdende fællesskab, og at der fortsat er mange ledige, der hver måned kommer i arbejde. Den store udskiftning i arbejdsløshedskøen mindsker risikoen for langtidsledighed, som vi ved slider på både selvillid og kompetencer, og som i sidste ende koster samfundet dyrt.

Omvendt betyder den høje beskæftigelse, at der er rekrutteringsudfordringer i en række brancher og fag. Det udfordrer både vores virksomheder og vores nære velfærd. Kvalificeret arbejdskraft er en væsentlig forudsætning for en stærk industriproduktion, en førerposition på det grønne område og et trygt og velfungerende velfærdssamfund.

Alle skal kunne gå trygt på arbejde, og ikke risikere at blive syge, komme til skade – eller i værste fald dø på deres arbejde. I denne udgivelse har vi sat særligt fokus på arbejdsulykker, og hvad de koster samfundet, når man forsøger at gøre det hele op.

Hvert år anmeldes der ca. 42.000 arbejdsulykker. Det har først og fremmest store menneskelige og økonomiske konsekvenser for den tilskadedkomne. Samtidig er det et tab for arbejdsgiverne, der mister værdifuld arbejdskraft. Men det har også store samfundsøkonomiske omkostninger. Konkret vurderes det, at arbejdsulykker koster samfundet 28,4 mia. kr. årligt, svarende til et arbejdsudbud på ca. 26.000 fuldtidspersoner. Beløbet er svimlende højt, og det siger sig selv, at der ligger et stort potentiale i at forbedre arbejdsvilkårene og sikkerheden på landets arbejdspladser. For den enkeltes skyld, men også målt i kroner og ører og arbejdskraft.

Rigtig god læselyst.

Ane Halsboe-Jørgensen
Beskæftigelsesminister

Status på arbejdsmarkedet · oktober 2023

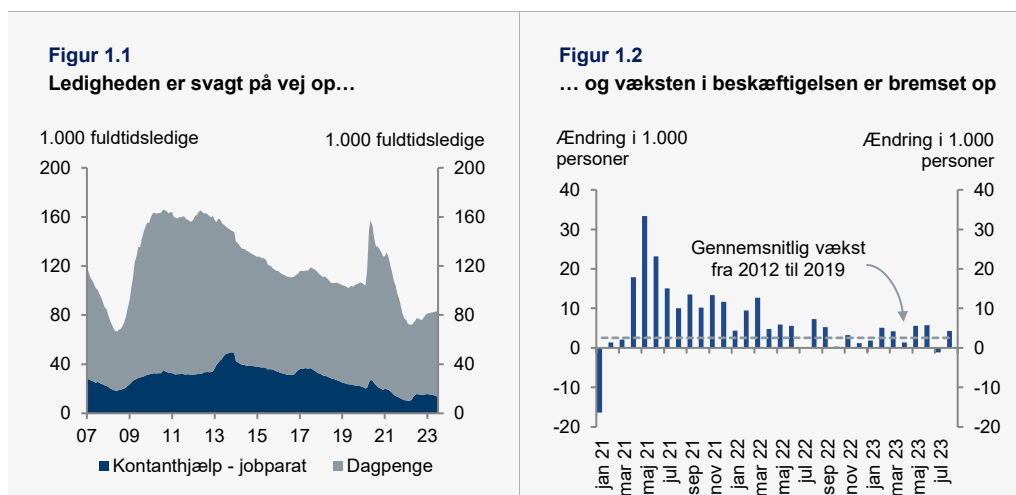
Indhold

Forord.....	2
Indhold.....	3
1. Sammenfatning	4
2. Det aktuelle arbejdsmarked	12
2.1 Fortsat solidt arbejdsmarked.....	12
2.2 Lavere tempo i økonomien rammer virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft.....	15
3. Bevægelser på arbejdsmarkedet	20
3.1 Markant fald i antallet af dagpengemodtagere	20
3.2 Hvem er de ledige nu?.....	22
3.3 Personer længere væk fra arbejdsmarkedet har i højere grad fået foden indenfor	25
4. Balancen mellem ledige og virksomhedernes rekrutteringer	29
4.1 Faldende rekrutteringsudfordringer.....	29
4.2 Bedre balance mellem ledige og stillingsopslag.....	33
4.3 Hvis ledige har de rette kompetencer til et stillingsopslag, ansætter arbejdsgiverne dem	36
5. Samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsulykker	42
5.1 Indledning	43
5.2 Arbejdsskadesystemet.....	44
5.3 Omfanget af arbejdsulykker	45
5.4 Data.....	49
5.5 Metode	54
5.6 Resultater	57

1. Sammenfatning

Det danske arbejdsmarked oplever i 2023 fortsat en stærk udvikling med rekordhøj beskæftigelse og lav ledighed. Den rekordhøje beskæftigelse og det fortsat høje antal af opslåede stillinger kendetegner et stramt arbejdsmarked, hvor virksomhederne konkurrerer om den arbejdskraft, de har brug for, hvilket samtidig gør det sværere at rekruttere medarbejdere med de rette kvalifikationer. Den hastige udvikling på arbejdsmarkedet er dog på vej ned i tempo med en stigning i antallet af ledige, en aftagende vækst i beskæftigelsen og færre rekrutteringsudfordringer.

Ledigheden er steget med knap 12.000 fuldtidsledige siden foråret 2022, hvor ledigheden var på et meget lavt niveau, *jf. figur 1.1*. Samtidig er der sket en opbremsning i beskæftigelsesvæksten siden midten af 2021, hvor beskæftigelsen steg med godt 33.400 personer i toppunktet i maj 2021, til at beskæftigelsen faldt med ca. 1.100 personer i juli 2023, og steg med ca. 4.300 personer i august 2023, *jf. figur 1.2*. Udsvingene i beskæftigelsesvæksten tyder på, at en normalisering på arbejdsmarkedet er på vej efter et ekstraordinært højt niveau i foråret 2021. Udviklingen afspejler samtidig, at arbejdsmarkedet er stærkt, og står på et solidt grundlag i en økonomi, som ser ind i en fortsat fremgang, men i et roligere tempo.

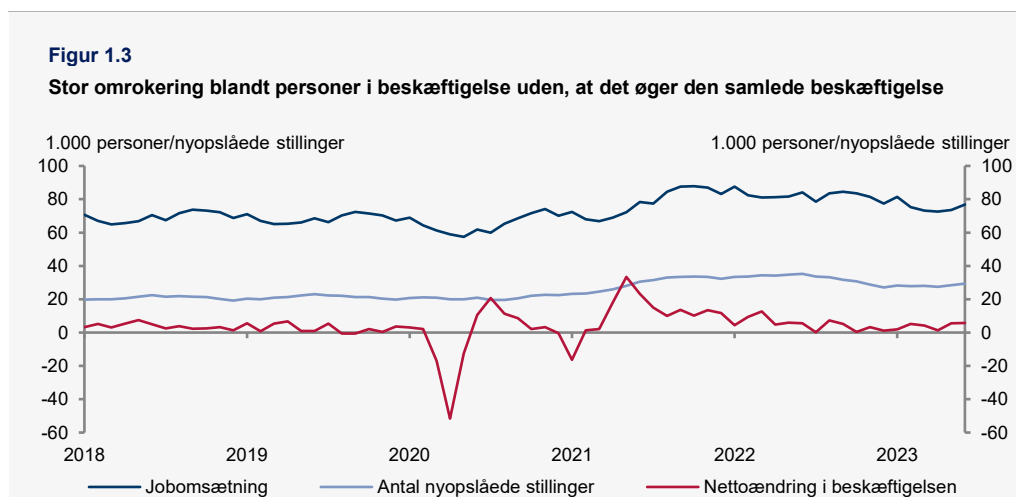

Anm.: Seneste observation er august 2023. Beskæftigelsen i figur 1.2 dækker over lønmodtagerbeskæftigelsen (personer), og selvstændige m.m. er derfor ikke medregnet.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Normaliseringen på arbejdsmarkedet skal ses i lyset af, at danske virksomheder i stigende grad oplever lavere efterspørgsel, og at industrien (ekskl. medicinalindustrien) har oplevet faldende produktion siden midten af 2022. Det har betydet flere varslinger om afskedigelser, flere konkurser og samtidig et fald i antallet af opslåede stillinger, som dog også kan være et udtryk for en normalisering efter et ekstraordinært højt niveau efter genåbningen fra COVID-19-krisen.

Selvom væksten i beskæftigelsen er bremset op, tyder både jobomsætningen, der måler antallet af folk, som har skiftet eller startet i nyt job samt antallet af nyopslåede stillinger, at der fortsat er høj aktivitet på arbejdsmarkedet, *jf. figur 1.3*. Sammenholdt med nettoændringen i beskæftigelsen indikerer tallene, at virksomheder i høj grad ansætter personer, der allerede er i beskæftigelse. Det betyder, at der er en stor omrokering blandt beskæftigede på det danske arbejdsmarked, som har en mindre betydning for udviklingen i den samlede beskæftigelse.

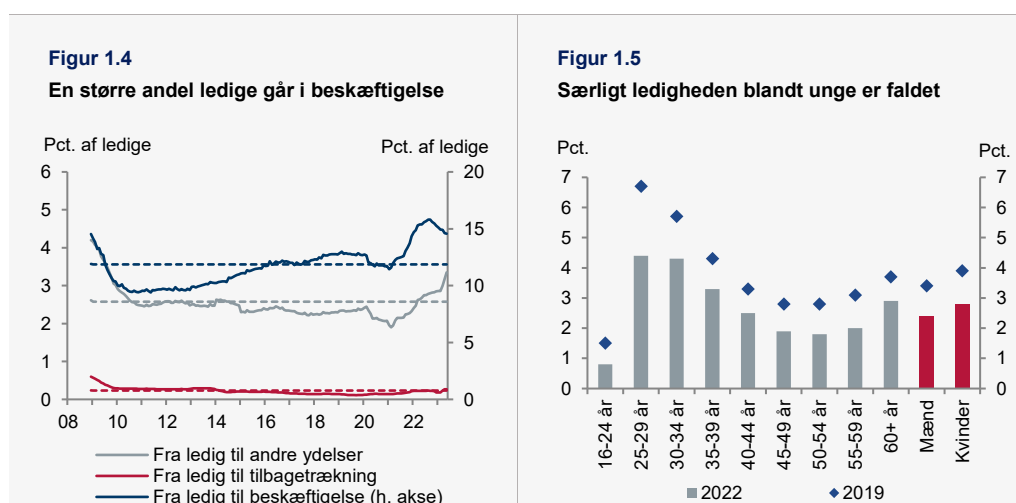
Anm.: Beskæftigelsen er sæsonkorrigeret. Nyopslåede stillinger og jobomsætning er opgjort som et 6-måneders glidende gennemsnit. Seneste observation er juni 2023. Nettoændringen i beskæftigelsen er opgjort som månedlig ændring i den samlede lønmodtagerbeskæftigelse.

Kilde: Danmarks Statistik, Jobindsats.dk og egne beregninger.

Der er fortsat en stor andel af de ledige, som kommer i beskæftigelse

Den aktuelt rekordhøje beskæftigelse og lave ledighed tegner et billede af et robust arbejdsmarked, og samtidig et arbejdsmarked, som aktuelt trækker på store dele af de ressourcer, der står til rådighed. I det seneste år er en fortsat stor andel af de ledige kommet i beskæftigelse, og en større andel af dem, som er længere væk fra arbejdsmarkedet, har fået foden indenfor. I gennemsnit overgik 14,6 pct. af de

ledige til beskæftigelse hver måned over de seneste 12 måneder, hvilket er højere end gennemsnittet siden 2009 på 11,9 pct., *jf. figur 1.4*. Samtidig er ledighedsprocenten faldet blandt alle aldersgrupper, men i forskellig grad på tværs af grupperne. De unge i alderen 25-29 år har oplevet det største relative fald i andelen af ledige sammenlignet med 2019, men er fortsat gruppen med den højeste ledighedsprocent, *jf. figur 1.5*. Faldet i ledigheden fordeler sig samtidig nogenlunde ens for både mænd og kvinder, hvilket tyder på, at alder har en større betydning for ledighed end køn.

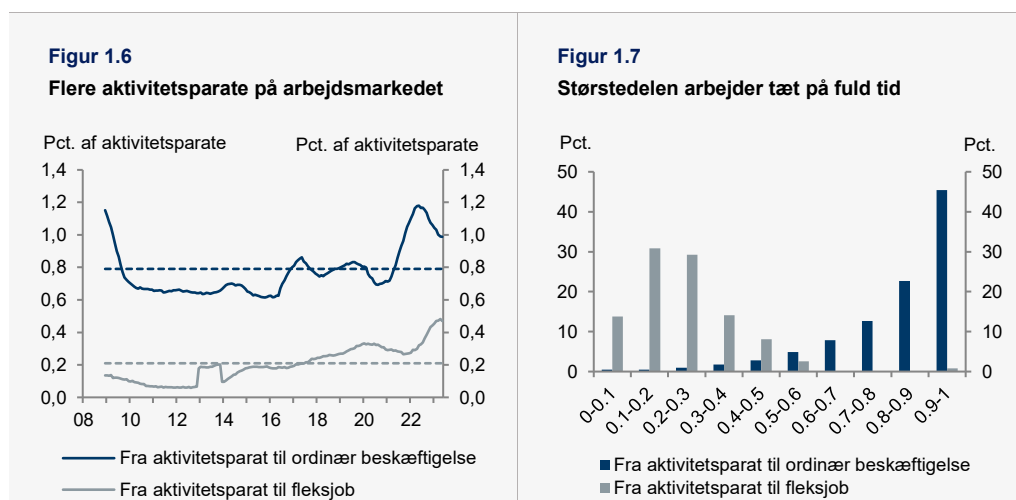

Anm.: Figur 1.4 viser de månedlige bevægelser fra ledighed til beskæftigelse, andre ydelser og tilbagetrækning. Figuren plottes 12-måneders glidende gennemsnit, så hvert datapunkt er gennemsnittet af de seneste 12 måneder. Gennemsnittet over hele perioden er vist ved den stiplede linje. Seneste observation er juni 2023. Figur 1.5 viser ledighedsprocenten (fuldtidsledige ud af arbejdsstyrken) fordelt på alder samt kvinder og mænd i 2022 sammenlignet med 2019. Se uddybende anmærkning i kapitel 3.

Kilde: Lovmodellen (DREAM), Danmarks Statistik og egne beregninger.

I takt med den positive udvikling på arbejdsmarkedet er der kommet bedre mulighed for, at personer, der er længere væk fra arbejdsmarkedet, kan få en fod indenfor. Siden 2021 har der været en stigning i aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, som er kommet i beskæftigelse. Dette gælder både for aktivitetsparate, som er kommet i ordinær beskæftigelse og for aktivitetsparate, der er kommet i fleksjob, *jf. figur 1.6*. Stigningen i især andelen af aktivitetsparate, som kommer i fleksjob, skyldes bl.a. en større reform på førtidspension- og fleksjobområdet i 2013, der bl.a. indførte muligheden for fleksjob med meget få timer. Det tyder på, at der er kommet bedre muligheder for aktivitetsparate, som gerne vil finde beskæftigelse – også dem, der ikke kan komme i ordinær beskæftigelse. Udviklingen kan samtidig afspejle positive konjunkturf forhold i den bredere økonomi.

Samtidig er der en stigende tendens i, hvor længe en person fra kontanthjælpssystemet formår at blive i ordinær beskæftigelse. I 2022 var det ca. halvdelen af de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, som forsat var i ordinær beskæftigelse et halvt år efter. Det tyder på, at den gunstige konjunktursituation har givet gode muligheder for dem, som er længere væk fra arbejdsmarkedet, til at fastholde sit job.

Anm.: I figurene ses på aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere over 30 år, som modtager enten kontanthjælp eller SHO-ydelse. Figur 1.6 viser de månedlige bevægelser fra aktivitetsparate til beskæftigelse og fleksjob. Figuren plottes 12-måneders glidende gennemsnit, så hvert datapunkt er gennemsnittet af de seneste 12 måneder. Gennemsnittet over hele perioden er vist ved den stiplede linje. Seneste observation er juni 2023. Figur 1.7 viser beskæftigelsesgraden for personer, der er overgået fra aktivitetsparat til ordinær beskæftigelse eller et fleksjob i 2021. X-aksen viser ratioen af arbejdede timer målt i forhold til en fulltidsbeskæftiget. Se uddybende anmærkning i kapitel 3.

Kilde: Lovmodellen og egne beregninger.

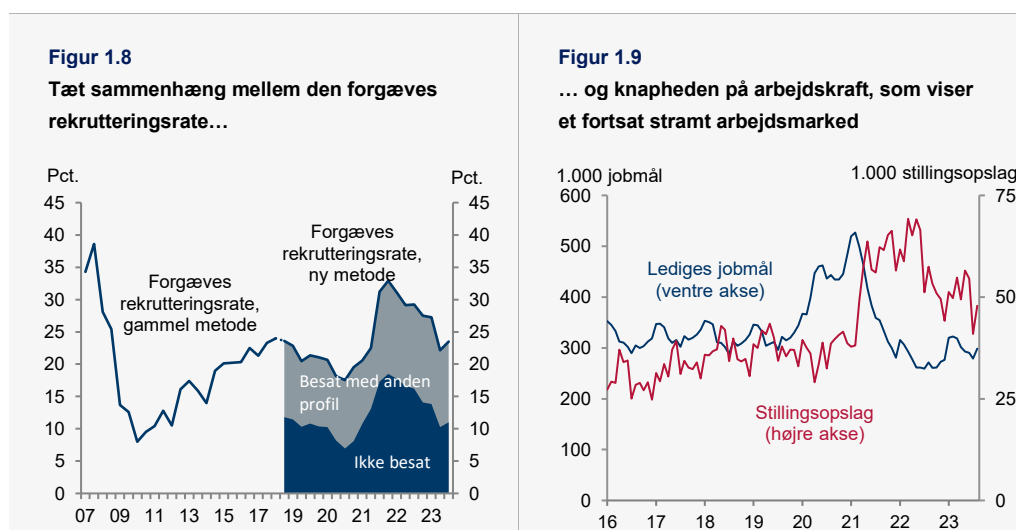
Derudover arbejder en stor del af de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, som kommer i ordinær beskæftigelse, fuldtid, *jf. figur 1.7*. Samlet set har tæt på halvdelen af de aktivitetsparate, der er kommet i ordinær beskæftigelse, en beskæftigelsesgrad på mellem 0,9 og 1, mens personer i støttet beskæftigelse hovedsageligt har en beskæftigelsesgrad mellem 0,1 og 0,3. Denne forskel kan blandt andet skyldes, at de aktivitetsparate, som ikke kan arbejde fuldtid, i højere grad søger mod at få et fleksjob.

Arbejdsgiverne oplever færre rekrutteringsudfordringer

Efter COVID-19-krisen har virksomhederne haft store udfordringer med at rekruttere den arbejdskraft, som de har haft brug for. Det er afspejlet i den forgæves rekrutteringsrate, som i toppunktet i midten af 2021 var på 33 pct., *jf. figur 1.8*. I det seneste år er presset på arbejdsmarkedet dog aftaget, og den forgæves rekrutteringsrate er faldet markant til 23 pct. i den seneste rekrutteringssurvey fra september

2023. Faldet er især drevet af, at færre rekrutteringsforsøg ender med, at virksomheden ikke får besat stillingen, som er den del af den forgæves rekrutteringsrate, der er mest konjunkturfølsom. Det afspejler, at faldende efterspørgsel har lettet virksomhedernes rekrutteringsudfordringer. Virksomhederne oplever dog fortsat, at rekrutteringsudfordringerne giver begrænsninger i deres produktion.

Balancen mellem lediges jobmål, dvs. hvilke stillinger ledige angiver, at de søger indenfor, og virksomhedernes opslåede stillinger, er forbedret sammenlignet med lige efter genåbningen efter COVID-19-krisen. Der er dog fortsat en større efterspørgsel efter ledig arbejdskraft i forhold til, hvor mange ledige der er, *jf. figur 1.9*, og knapheden på arbejdskraft er derfor fortsat større sammenlignet med niveauet i 2018. En høj knaphed betyder, at der er få ledige jobmål og mange opslåede stillinger. Det betyder samlet set, at der fortsat er overefterspørgsel efter arbejdskraft, men det ser ud til, at presset er ved at aftage på trods af udsving i knapheden i det seneste år.

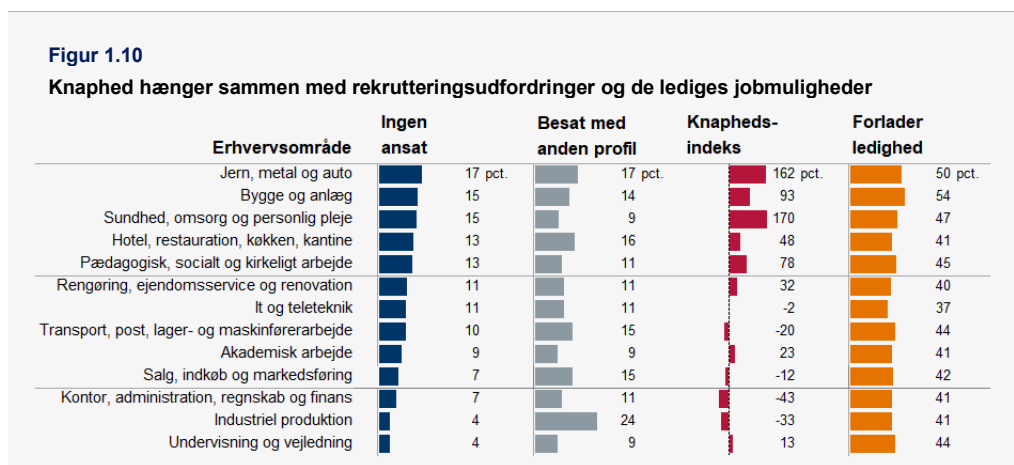

Anm.: Den seneste rekrutteringssurvey fra september 2023 dækker jobopslag i perioden december 2022 til og med maj 2023. Besat med en anden profil dækker over virksomheder, som har svaret, at personen, de ansatte, ikke havde alle de ønskede kvalifikationer. I efteråret 2018 overgik indsamlingen af data til en ny metode, hvor udvælgelsen af virksomheder blev mere målrettet. I de lediges jobmål (figur 1.9) tæller alle de stillingsbetegnelser, hvor ledige har trykket "Jeg søger job som ..." på jobnet.dk. De ledige vil typisk have flere stillingsbetegnelser.

Kilde: Arbejdskraftreserven, Jobnet's CV database, STAR's Rekrutteringssurvey og egne beregninger.

Balancen mellem antallet af de lediges jobmål og opslåede stillinger varierer på tværs af erhvervsgrupper. Det har betydning for, hvor store rekrutteringsudfordringer virksomhederne oplever. Generelt kommer ledige hurtigere i job, når de søger inden for en stilling, hvor knapheden er høj. På den anden side har virksomhederne sværere ved at finde nye ansatte, når knapheden inden for en stilling er høj. Der

er fx flest opslåede stillinger inden for *sundhed, omsorg og personlig pleje*, hvor der samtidig er få ledige, der søger stillinger, hvilket gør, at det er sværere at rekruttere i denne erhvervsgruppe, og afspejler sig i et forholdsvis højt knaphedsindeks, jf. figur 1.10. I denne erhvervsgruppe er der samtidig en høj andel af de ledige, som forlader ledighed inden for tre måneder, hvilket igen skal ses i sammenhæng med, at knapheden er høj.

Anm.: Ingen ansat og besat med anden profil fra rekrutteringssurvey udgivet september 2023. Knaphedsindekset, som er beskrevet mere detaljeret i boks 4.2, er her givet som gennemsnit hen over december 2022 til maj 2023, som er de måneder som indgår i seneste rekrutteringssurvey. "Forlader ledighed" er afgangsrate fra ledighed for de ledige, som har jobmål inden for det angivne erhvervsområde. Visse erhvervsgrupper har for få surveysvar fra rekrutteringssurvey til at indgå i figuren.

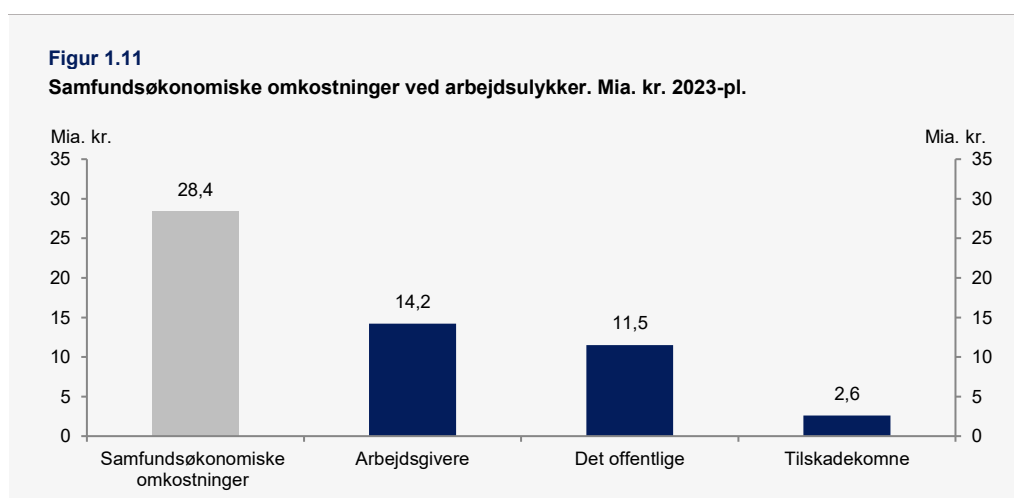
Kilde: Egne beregninger på rekrutteringssurvey, arbejdskraftsreserven og stillingsopslag på Jobnet.

Samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsulykker

Arbejdsulykker har både store menneskelige og økonomiske konsekvenser for de personer, der kommer til skade på deres arbejde. Samtidig er arbejdsulykker forbundet med store samfundsøkonomiske omkostninger. Det estimeres, at arbejdsulykker koster samfundet 28,4 mia. kr. om året, hvilket svarer til 1 pct. af BNP i 2023, jf. figur 1.11. Der ses derfor et stort økonomisk potentiale i at styrke arbejdsmiljøet og dermed forebygge arbejdsulykker såvel som at arbejde målrettet med at få personer med en arbejdsulykke tilbage i job.

De samfundsøkonomiske omkostninger dækker over de økonomiske konsekvenser for det offentlige, arbejdsgiverne og de tilskadekomne. Det offentlige skønnes at have øgede omkostninger svarende til 11,5 mia. kr. årligt. Her er de øgede omkostninger særligt drevet af øgede udgifter til forsørgelsesydelse (fx sygedagpenge) og færre skatteindtægter. Til sammenligning skønnes arbejdsgivere samlet set

at have et tab på 14,2 mia. kr. årligt, hvilket primært kan henføres til en lavere værditilvækst i produktionen på grund af et lavere arbejdsudbud. Endeligt har tilskadekomne samlet set et tab på 2,6 mia. kr. årligt, hvilket særligt skyldes, at deres lønindkomst falder, efter de har været udsat for en arbejdsulykke. Det er således arbejdsgiverne og det offentlige, der bærer langt størstedelen af de økonomiske omkostninger, som er forbundet med en arbejdsulykke. Det skyldes blandt andet, at den tilskadekomne delvist kompenseres for tabet gennem erstatninger fra deres arbejdsgiver og overførsler fra det offentlige.

Anm.: De samfundsøkonomiske omkostninger beregnes ud fra skadesårgang 2015.

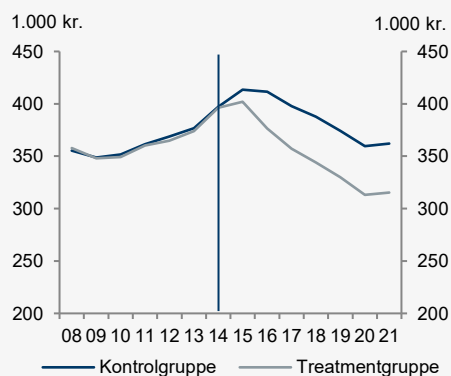
Kilde: Lovmodel, opgørelse fra AES og egne beregninger.

De samfundsøkonomiske omkostninger estimeres ved at sammenligne udviklingen i lønindkomst, sygefravær og sundhedsudgifter for en gruppe tilskadekomne med en gruppe sammenlignelige personer, der *ikke* har været udsat for en arbejdsulykke.

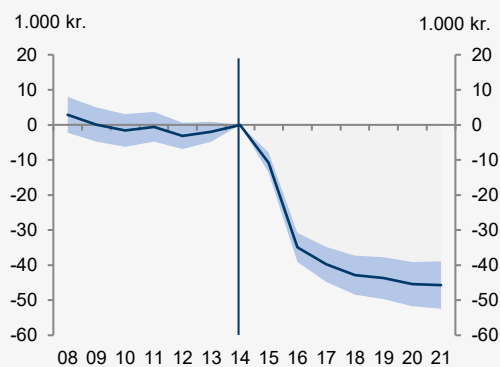
Omkostningerne ved arbejdsulykker drives særligt af tabt lønindkomst svarende til 12,1 mia. kr., se *tabel 5.3 i kapitel 5*. Allerede i det år arbejdsulykken finder sted, ses et fald i tilskadekomnes årlige lønindkomst, *jf. figur 1.12 og 1.13*. Mere præcist ses et fald på ca. 11.000 kr. i det år, arbejdsulykken sker, mens tilskadekomnes årlige lønindkomst falder med i alt ca. 46.000 kr. seks år efter ulykken. Da effekten ser ud til at stabilisere sig 5-6 år efter ulykken, antages effekten at udgøre et fald på omkring 46.000 kr. om året på længere sigt¹.

¹ Antagelsen om, at effekten stabiliseres efter 5-6 år, er understøttet af en robusthedstest af skadesårgang 2011. Her ses, at effekten på lønnen fortsat er stabil ti år efter arbejdsulykken.

Figur 1.12
Udviklingen i den gennemsnitlige årlige lønindkomst. 2023-pl.

Figur 1.13
Effekten på den gennemsnitlige lønindkomst. 2023-pl.

Anm.: Den gennemsnitlige lønindkomst regnes ud fra summen af arbejdsmarkedsbidragspligtig A-indkomst. I figur 1.13 er lønindkomsten for treatment- og kontrolgruppen trukket fra hinanden og indekseret med basisår i 2014, så gennemsnitseffekten af at være udsat for en arbejdsulykke kan aflæses direkte af figuren. De blå områder angiver den statistiske usikkerhed på effektestimerne i form af et 95 pct. konfidensinterval.

Kilde: Lovmodel, opgørelse fra AES og egne beregninger.

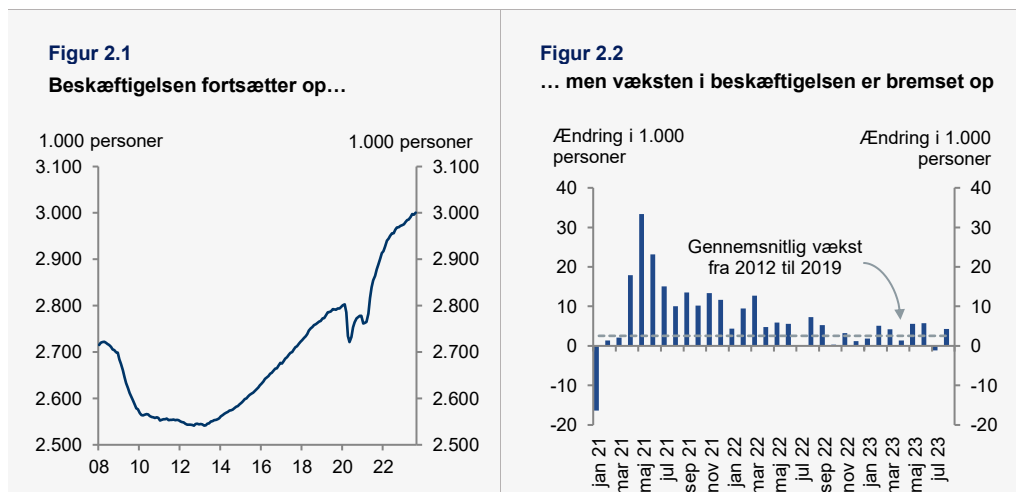
Faldet i tilskadekomnes årlige lønindkomst kan alene tilskrives, at tilskadekomnes arbejdsudbud mindskes, som følge af både en lavere deltagelse på arbejdsmarkedet og færre arbejdstimer blandt personer i beskæftigelse. Den lavere lønindkomst er således *ikke* drevet af nedgang i timelønnen.

2. Det aktuelle arbejdsmarked

Danmark har fortsat et robust arbejdsmarked med rekordhøj beskæftigelse og lav ledighed, men der er begyndende tegn på, at den hastige udvikling på arbejdsmarkedet er på vej ned i tempo. En normalisering af arbejdsmarkedet ses blandt andet ved, at den høje vækst i beskæftigelsen har været aftagende i det seneste år, og at ledigheden er begyndt at stige. Normaliseringen skal ses i lyset af, at danske virksomheder i stigende grad oplever mangel på efterspørgsel, og at industrien (ekskl. medicinalindustrien) har oplevet faldende produktion siden midten af 2022. Det har betydet flere varslinger om afskedigelser, flere konkurser og samtidig et fald i antallet af opslåede ledige stillinger, som dog også sker efter et ekstraordinært højt niveau efter genåbningen fra COVID-19. Arbejdsmarkedet står dog på et solidt grundlag i en økonomi, som ser ind i en fortsat fremgang men i et roligere tempo, *jf. Økonomisk Redegørelse august 2023*.

2.1 Fortsat solidt arbejdsmarked

Det danske arbejdsmarked er fortsat kendetegnet ved en voksende og rekordhøj beskæftigelse. Beskæftigelsen er steget med 1,25 pct. i det seneste år til 3 mio. Lønmodtagere i beskæftigelse i august 2023, hvilket er rekordhøjt, *jf. figur 2.1*.

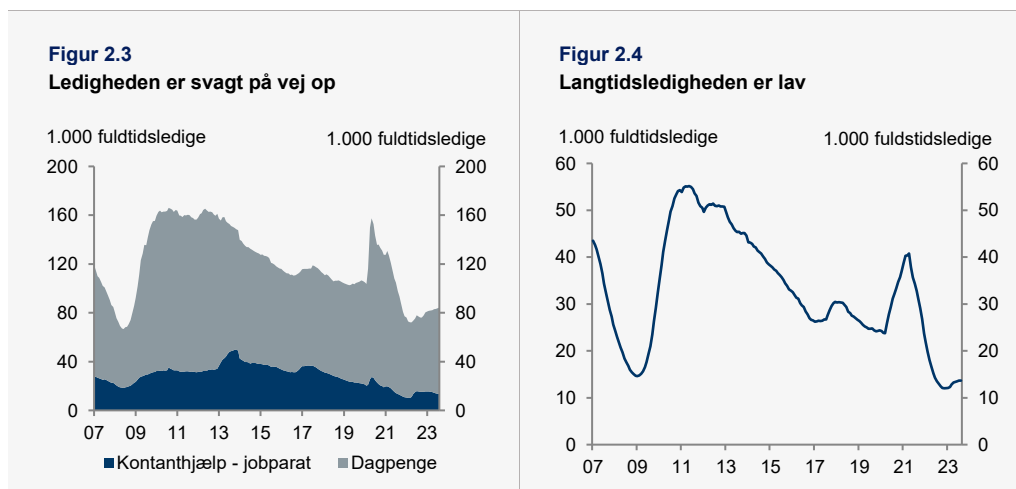

Anm.: Beskæftigelsen dækker over lønmodtagerbeskæftigelsen (personer), og selvstændige m.m. er derfor ikke medregnet. Seneste observation er august 2023.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Væksten i beskæftigelsen, målt i antal personer, har dog været aftagende siden toppunktet i maj 2021, hvor beskæftigelsen steg med godt 33.400 personer til, at beskæftigelsen faldt med ca. 1.100 personer i juli 2023 og steg med ca. 4.300 personer i august 2023, *jf. figur 2.2*. Denne udvikling skal dog ses i lyset af høj efterspørgsel efter arbejdskraft i genåbningen efter COVID-19-krisen, hvilket førte til en hurtig genopretning af beskæftigelsen. Den gennemsnitlige ændring i beskæftigelsen i perioden fra 2012 til 2019 lå derimod på omkring 2.500 personer. Opbremsningen i beskæftigelsesudviklingen tyder på, at aktivitetsniveauet på arbejdsmarkedet er på vej ned mod det strukturelle niveau, men med en fortsat høj beskæftigelse.

Samtidig med den rekordhøje beskæftigelse er ledigheden fortsat lav. Der har dog været en opadgående tendens i ledigheden, som kan være et tegn på en begyndende vending på arbejdsmarkedet. Siden foråret 2022 er ledigheden steget med knap 12.000 fuldtidsledige, *jf. figur 2.3*. Antallet af langtidsledige er også steget svagt, og der har siden årsskiftet været en mindre stigning på omkring 1.500 personer, men som dog kommer fra et historisk lavt niveau, *jf. figur 2.4*. Når langtidsledigheden kun er steget svagt, skyldes det, at der typisk er en forsinkelse før, at stigende ledighed giver udslag i antallet af langtidsledige. Ifølge *Økonomisk redegørelse august 2023* forventes det, at bruttoledigheden samlet set vil stige med 9.000 fuldtidsledige i 2023 og stige med yderligere 9.000 fuldtidsledige i 2024.

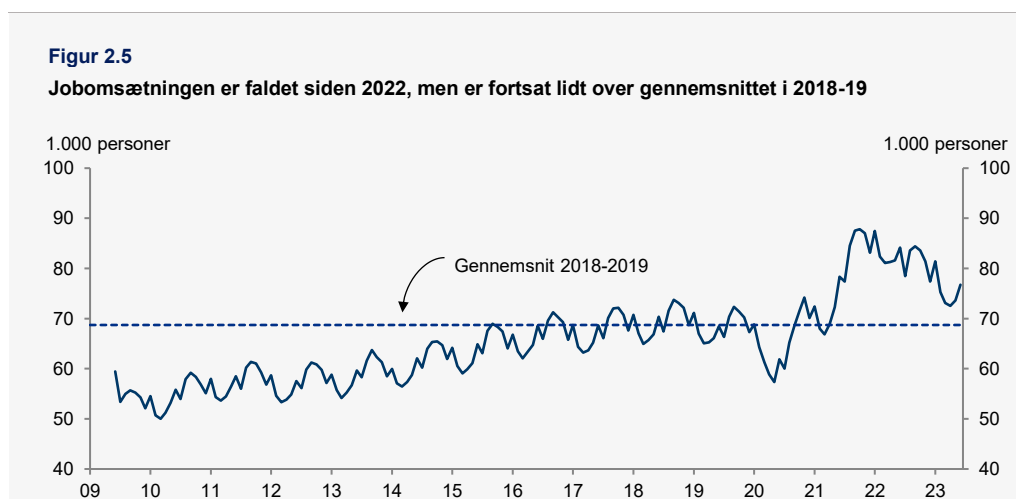

Anm.: Langtidsledige er opgjort som personer der har været ledige/aktiverede i minimum 80 pct. af tiden inden for de seneste 52 uger. Egen sæsonkorrektion. Seneste observation er august 2023.

Kilde: Danmarks Statistik, Jobindsats.dk og egne beregninger.

Jobomsætningen er stort set på niveau med 2018 og 2019

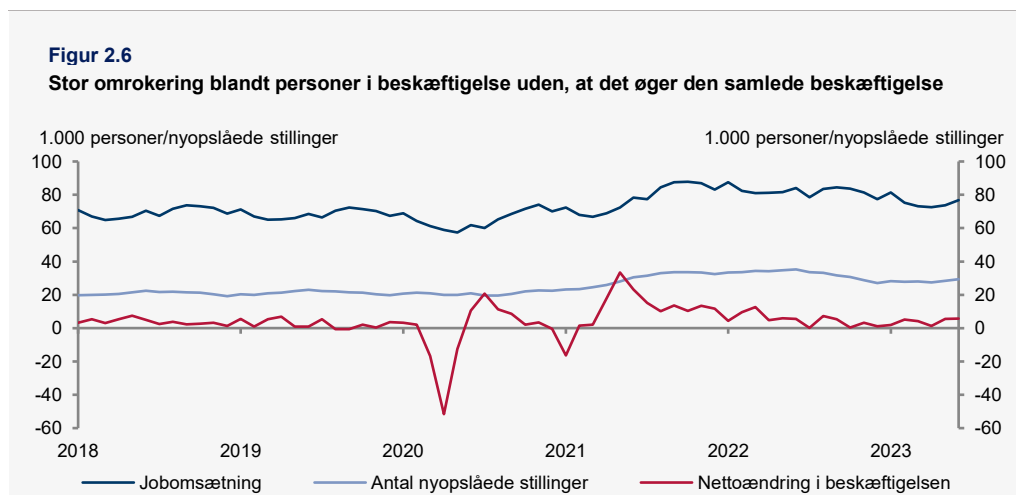
I løbet af 2023 er et stort antal personer skiftet eller startet i nyt job, hvilket har resulteret i en relativt høj jobomsætning. Der er godt 76.500 personer, der i gennemsnit har skiftet job om måneden i perioden fra januar 2023 til juni 2023, *jf. figur 2.5*. Siden første halvdel af 2021 har jobomsætningen været på et relativt højt niveau sammenlignet med gennemsnittet i 2018 og 2019, men har været faldende siden toppunktet i midten af 2021. Udviklingen i jobomsætningen har igennem 2022 og 2023 gradvist nærmet sig niveauet før COVID-19-krisen og tyder igen på, at aktivitetsniveauet på arbejdsmarkedet generelt er på vej ned i tempo efter et højt niveau i genåbningen.

Anm.: Jobomsætningen er opgjort som et 6-måneders glidende gennemsnit og angiver over en 6 måneders periode det gennemsnitlige antal personer per måned, som har skiftet job. Seneste observation er juni 2023.

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

Selvom både jobomsætning og antallet af nyopslåede stillinger er forblevet forholdsvis højt igennem 2022 og starten af 2023, har nettoændringen i beskæftigelsen været let nedadgående siden starten af 2022, *jf. figur 2.6*. Udviklingen kan afspejle, at virksomheder i høj grad ansætter personer, der allerede er i beskæftigelse. Hvis en virksomhed, der skal besætte en ny stilling, ansætter en medarbejder fra en anden virksomhed, betyder det, at den anden virksomhed skal slå en ny stilling op. Det kan føre til, at der skabes kaskadeeffekter på arbejdsmarkedet, hvor der kan gå flere omgange med stillingsopslag og nye ansættelser før, at en ledig eller en person uden for arbejdsstyrken kommer i beskæftigelse. Samlet set betyder det, at der kan være en stor omrokering på det danske arbejdsmarked, der har en mindre betydning for udviklingen i den samlede beskæftigelse, men som dog kan medføre fx bedre job-matches og derigennem påvirke den generelle lønudvikling.

Anm.: Beskæftigelsen er sæsonkorrigeret. Nyopslåede stillinger og jobomsætning er opgjort som et 6-måneders glidende gennemsnit. Seneste observation er juni 2023. Nettoændringen i beskæftigelsen er opgjort som månedlig ændring i den samlede lønmodtagerbeskæftigelse.

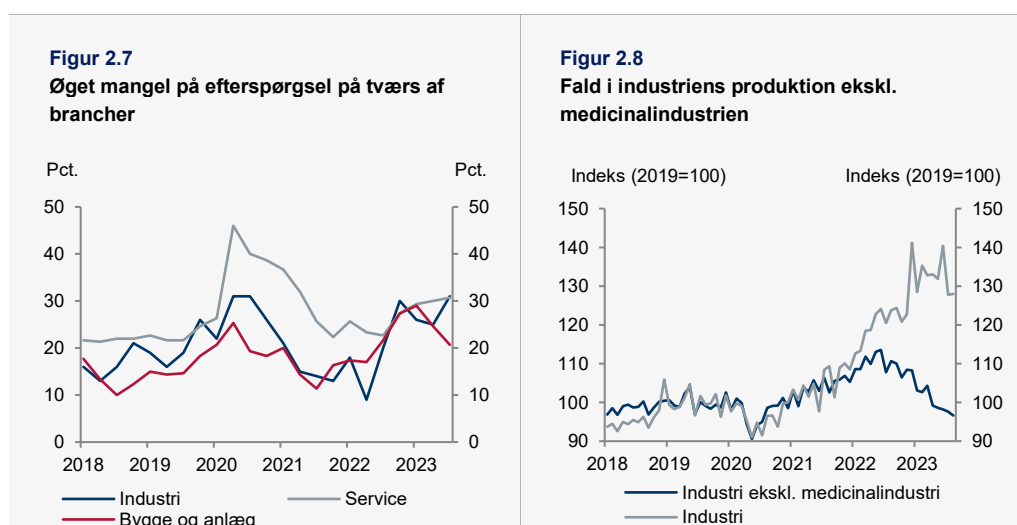
Kilde: Danmarks Statistik, Jobindsats.dk og egne beregninger.

2.2 Lavere tempo i økonomien rammer virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft

I løbet af 2022 rapporterede flere og flere virksomheder om, at mangel på efterspørgsel udgjorde en begrænsning for deres produktion, *jf. figur 2.7*. Den lavere efterspørgsel kan til et vist omfang tilskrives højere salgspriser, hvilket skyldes virksomhedernes stigende omkostninger i forbindelse med stigende energi- og råvarepriser i 2022. Især den konjunkturfølsomme bygge- og anlægsbranche har i 2022 og begyndelsen af 2023 oplevet manglende efterspørgsel som en begrænsning for produktionen. Det falder sammen med den høje inflation, som har ført til stigende omkostninger, og samtidig har medført højere renter, der potentielt har fået nogle til at udskyde større investeringer i bygge- og anlægsprojekter. Andelen af virksomheder, der melder om mangel på efterspørgsel som en begrænsning for produktionen, har stabiliseret sig siden slutningen af 2022 på et nyt højt niveau. Udviklingen i 2023 skal dog ses i sammenhæng med, at husholdningerne har øget deres forbrug igen i takt med aftagende inflation og stigende forbrugertillid, *jf. Økonomisk Redegørelse August 2023*, hvilket har påvirket efterspørgslen positivt.

Siden midten af 2020 har der været en kraftig stigning i industriens produktionsindeks fra et indeks på 91 i maj 2020 til 127 i juli 2023, *jf. figur 2.8*. Produktionsindekset måler den samlede produktionsudvikling på tværs af industribrancher i Danmark sammenlignet med 2019. Udviklingen er umiddelbart ikke

i overensstemmelse med, at virksomhederne melder om mangel på efterspørgsel som en begrænsning for produktionen. Hvis medicinalindustrien udelades fra produktionsindekset, har der dog været et fald i indekset siden juni 2022. Det tyder på, at der allerede har været en opbremsning i visse dele af økonomien. Det kan på sigt sætte sig i udviklingen i beskæftigelsen, hvis de øvrige mere beskæftigelses-tunge industrivirksomheder end dem, som er i medicinalindustrien, fortsætter med den faldende tendens i produktionen.

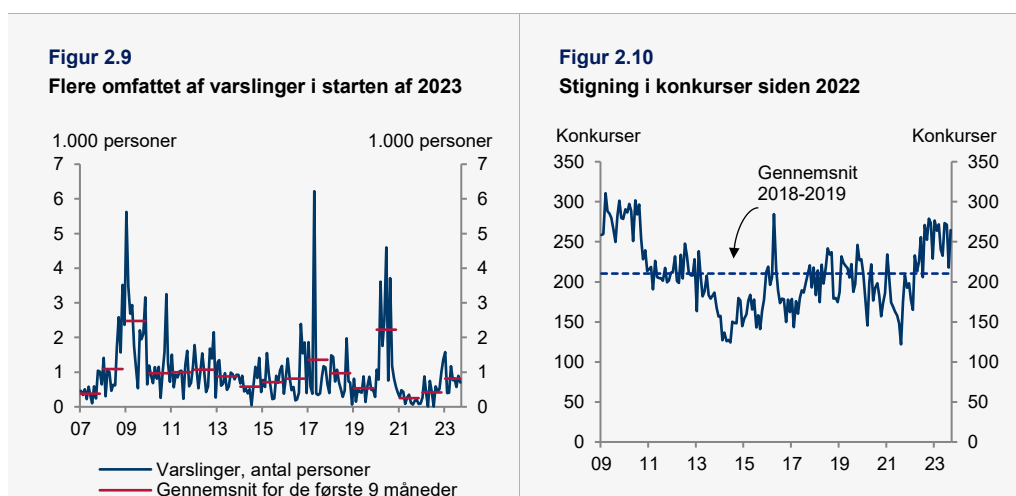
Anm.: Figur 2.7 angiver andelen af virksomheder fordelt på brancher, der oplever mangel på efterspørgsel som en produktionsbegrænsning. Andelen for *Service* samt *Bygge og Anlæg* er her givet som et 3-måneders gennemsnit. I figur 2.8 er industriens produktionsindeks sæsonkorigeret.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Flere varslinger og konkurser

Antallet af personer omfattet af varslede afskedigelser varierer betydeligt fra måned til måned. Det gennemsnitlige antal personer omfattet af varslinger er dog steget i 2023 set i forhold til 2022 og især i forhold til 2021, hvor det gennemsnitlige antal personer omfattet af varslede afskedigelser lå på et meget lavt niveau. I gennemsnit har knap 810 personer været omfattet af varslinger om afskedigelser pr. måned i de første 9 måneder af 2023, mens ca. 250 og 415 personer i gennemsnit om måneden var berørt af varslinger i de første 9 måneder af 2021 og 2022, *jf. figur 2.9*. Ligeledes har der været en stigning i antal konkurser siden 2021. I de første 9 måneder af 2023 har der været mellem 215 og 280 konkurser hver måned, hvilket er højere end gennemsnittet for 2018 og 2019, *jf. figur 2.10*.

Stigningen i det gennemsnitlige antal varslinger og konkurser kan først og fremmest bunde i højere omkostninger i forbindelse med den høje inflation. Udviklingen kan dog også skyldes en forsinket effekt fra COVID-19-krisen, hvor hjælpepakker til virksomheder potentielt har holdt hånden under virksomheder, som efterfølgende ikke kunne overleve. Udviklingen kan således også være et udtryk for, at aktivitetsniveauet på arbejdsmarkedet er på vej ned i tempo.

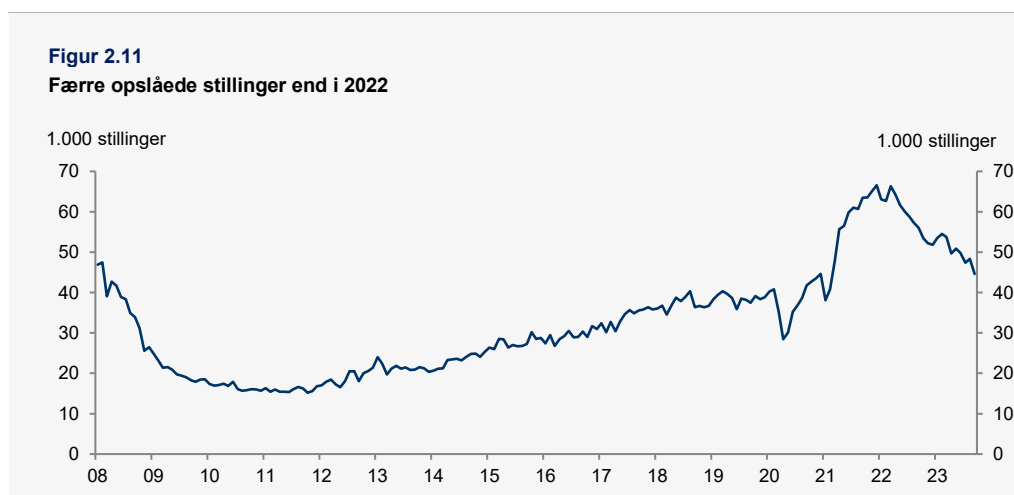
Anm.: Forudsætningerne for, at en varsel indgår i data kræver, at mindst 10 personer er omfattet af afskedigelser i virksomheder, som normalt beskæftiger over 20 og færre end 100 lønmodtagere, eller mindst 10 pct. af antallet af lønmodtagere er omfattet af afskedigelser i virksomheder, som normalt beskæftiger mindst 100 og under 300 lønmodtagere, eller mindst 30 medarbejdere er omfattet af afskedigelser i virksomheder, som normalt beskæftiger mindst 300 lønmodtagere. Seneste observation er august 2023. Figur 2.10 viser antallet af konkurser for aktive virksomheder, som enten har ansatte eller en omsætning over 1 mio. kr. Seneste observation er september 2023.

Kilde: Jobindsats.dk, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Færre opslåede stillinger, men fortsat et højt niveau

Antallet af opslåede stillinger har været faldende siden 2022. I det seneste år er antallet faldet fra ca. 48.300 stillinger i august 2022 til 44.600 stillinger i september 2023, *jf. figur 2.11*. Udviklingen skal dog ses i lyset af, at antallet af opslåede stillinger kommer fra et ekstraordinært højt niveau, og at niveauet fortsat er højt – omtrent på samme niveau som før finanskrisen i 2008. Faldet i det samlede antal opslåede stillinger kan være et udtryk for en normalisering oven på genåbningen efter COVID-19-krisen. Samtidig kan det faldende antal opslåede stillinger være et udtryk for, at virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft er faldet. Det kan være som følge af, at flere virksomheder oplever mangel på efterspørgsel som en produktionsbegrænsning og samtidig, at industrien (ekskl. medicinalindustrien) har en faldende produktion. Samlet set tyder det faldende antal opslåede stillinger og stigende

antal varslinger og konkurser på, at aktivitetsniveauet på det danske arbejdsmarked er på vej ned i tempo. Hvis udviklingen i antallet af opslåede stillinger sammenholdes med den faldende tendens i jobomsætningen, kan udviklingen i jobomsætningen også skyldes, at mulighederne for at få et nyt job igennem en opslået stilling er lavere end i 2021.

Anm.: Opslåede stillinger er opgjort som det månedsvise totale antal opslåede stillinger på Jobnet.dk. Stillinger, der ikke er slået op på Jobnet.dk, er derfor ikke medregnet. Egen sæsonkorrektur af ledige stillinger og seneste observation er september 2023.

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger.

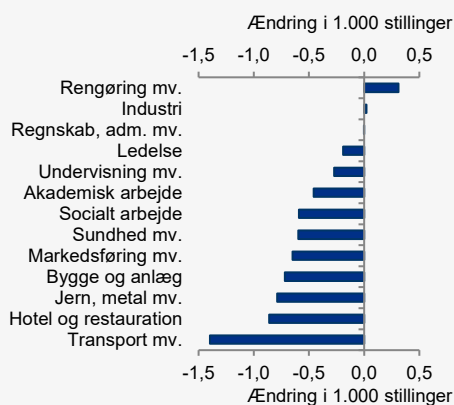
Store brancheforskelle i udviklingen i ledige stillinger og beskæftigelse

Der har generelt været et fald i efterspørgslen efter arbejdskraft på tværs af erhvervsgrupper. Antallet af opslåede stillinger er således faldet inden for stort set alle erhvervsgrupper siden januar 2023, jf. figur 2.12. Især de relativt konjunkturfølsomme erhvervsgrupper såsom *Transport, Hotel og restauration, Jern, metal mv. samt Bygge og Anlæg* har i denne periode haft de største fald i antallet af opslåede stillinger. Udviklingen kan skyldes, at især bygge- og anlæg og anden tungindustri blev ramt af stigende udlånsrenter, da en stor del af disse branchers projekter kræver lånefinansiering. I samme periode har der været en mindre stigning i antallet af opslåede stillinger i den konjunkturfølsomme *Industri*, hvor aktiviteten potentielt fortsat bliver holdt oppe af muligheder på især eksportmarkedet, jf. *Økonomisk Redegørelse August 2023*.

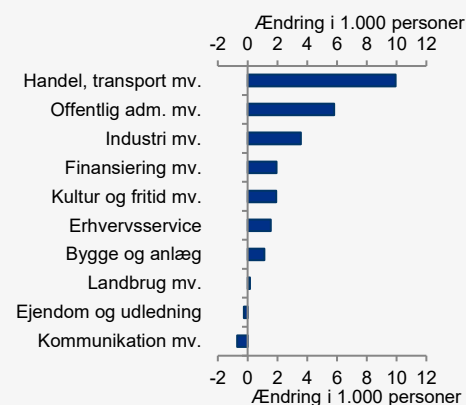
Der har været stor variation i beskæftigelsesudviklingen på tværs af brancher i løbet af 2023. Især udviklingen i brancherne *Handel og transport mv.*, samt *Offentlig administration, undervisning og sundhed* har været med til at trække den samlede beskæftigelse op, jf. figur 2.13. Der har samtidig været

en mindre stigning i beskæftigelsen i den konjunkturfølsomme bygge- og anlægsbranche siden januar 2023, hvilket igen skal ses i lyset af, at især bygge- og anlægsbranchen er blevet ramt af stigende udlånsrenter. Andre relativt konjunkturfølsomme brancher, såsom *Erhvervsservice*, *Industri mv.* og *Handel, transport mv.* har haft en større stigning i beskæftigelsen i løbet af 2023. Samlet set kan udviklingen i antallet af opslåede stillinger og beskæftigelsen tyde på, at tempoet på visse dele af arbejdsmarkedet er på vej ned, hvor især de konjunkturfølsomme erhverv bliver påvirket først.

Figur 2.12
Fald i antallet af opslåede stillinger i størstedelen af erhvervsgrupper...

Figur 2.13
... mens beskæftigelsen fortsat er i fremgang i de fleste brancher

Anm.: Figurene viser ændringen i hhv. opslåede stillinger og beskæftigelse i perioden januar 2023 til august 2023. Data er sæsonkorrigeret. Opslåede stillinger viser de 13 største erhvervsgrupper (undtagen elever og vagt, sikkerhed og overvågning). De to figurer er ikke direkte sammenlignelige, fordi brancher er kategoriseringer af virksomheder, imens erhvervsgrupper dækker over kategoriseringer af jobfunktioner. Nogle erhvervsgrupper ligger primært inden for en bestemt branche.

Kilde: Danmarks Statistik, Jobindsats.dk og egne beregninger.

3. Bevægelser på arbejdsmarkedet

Bevægelser mellem forskellige tilstande på arbejdsmarkedet kan bruges til at tegne et billede af, hvordan det aktuelle arbejdsmarked ser ud. Når der er høj beskæftigelse og lav ledighed, vil arbejdsmarkedet i højere grad, end under lavkonjunktur, trække på ressourcer længere væk fra arbejdsmarkedet og fra udlandet. I det seneste år er en fortsat stor andel af de ledige kommet i beskæftigelse. Samtidig har en større andel af dem, som er længere væk fra arbejdsmarkedet, fået foden indenfor. Det gælder bl.a. aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, der i højere grad kommer i beskæftigelse – både ordinær beskæftigelse og fleksjob.

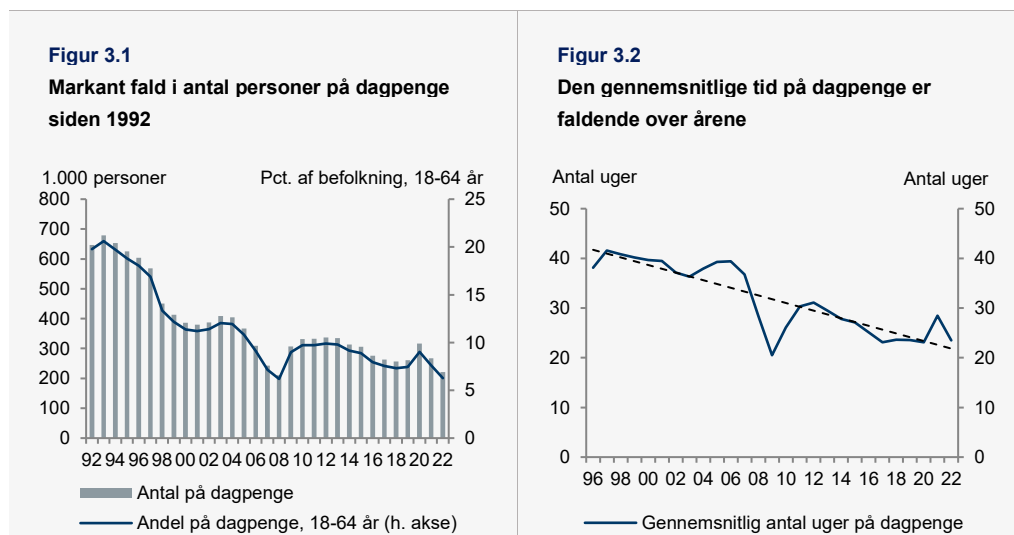
3.1 Markant fald i antallet af dagpengemodtagere

I de seneste 30 år er der kommet langt færre fuldtidsledige. Denne udvikling skyldes dels, at færre personer bliver ledige, og dels at varigheden af et ledighedsforløb er kortere. Eftersom dagpengemodtagere udgør størstedelen af de ledige, har faldet i det samlede antal ledige, i høj grad været drevet af faldet i antal dagpengemodtagere.

Antallet af personer, som har modtaget dagpenge, er faldet markant siden midten af 1990'erne, *jf. figur 3.1*. I 1996 var der 678.000 personer, der modtog dagpenge i løbet af året, mens der i 2022 kun var 221.000. Der har dermed været et fald i, hvor mange der i løbet af et år modtager dagpenge – både opgjort i det absolutte antal modtagere og som andel af befolkningen mellem 18 og 64 år.

Samtidig med det faldende antal personer på dagpenge er det gennemsnitlige antal uger, dagpengemodtagerne er på ordningen, også faldet over perioden, *jf. figur 3.2*. Faldet i varigheden bidrager også til, at antallet af *fuldtidsledige* falder. Den faldende udvikling i varighed sker i en periode, hvor der har været store reformer på dagpengeområdet.

Den nedadgående trend siden slutningen af 90'erne skyldes bl.a., at der i disse år blev ændret på, hvor længe man kunne modtage dagpenge. I 1994 blev dagpengeperioden fastsat til syv år, hvorefter perioden blev forkortet til fem år i 1996, fire år i 1999 og senest i 2010, blev perioden forkortet til maksimalt to år. Reformene har dermed også været med til at begrænse den gennemsnitlige varighed på dagpenge efter 1994. Det skal dog bemærkes, at den faldende andel af dagpengemodtagere igennem tiden ikke nødvendigvis betyder, at dagpengemodtagerne er kommet i beskæftigelse, men at de også kan have bevæget sig over i andre ydelser end dagpenge. Det er dermed blot et udtryk for, at der er kommet færre dagpengemodtagere.

Anm.: Figur 3.1: Angiver antal unikke personer, der hvert år har modtaget dagpenge. Der er ikke medtaget personer på sygedagpenge og feriedagpenge. Der er kun medtaget personer i alderen 18-64 år for både dagpengemodtagere og den samlede befolkning. Figur 3.2: Angiver den gennemsnitlige varighed af alle afsluttede dagpenge forløb i perioden 1996 til 2022. Afgang fra dagpenge er opgjort som mindst fire sammenhængende uger uden modtagelse af dagpenge. Ligeledes er tilgang til dagpenge opgjort som mindst fire sammenhængende uger med dagpenge. Varigheden af dagpengeforløbet placeres i det år, hvor personen er stoppet på dagpenge. Perioden starter i 1996 for at fjerne personer, hvor det ikke er muligt at følge dagpengeforløbet til starttidspunktet. Den stiplede linje viser trenden gennem hele perioden.

Kilde: Lovmodellen (DREAM), Danmarks Statistik og egne beregninger.

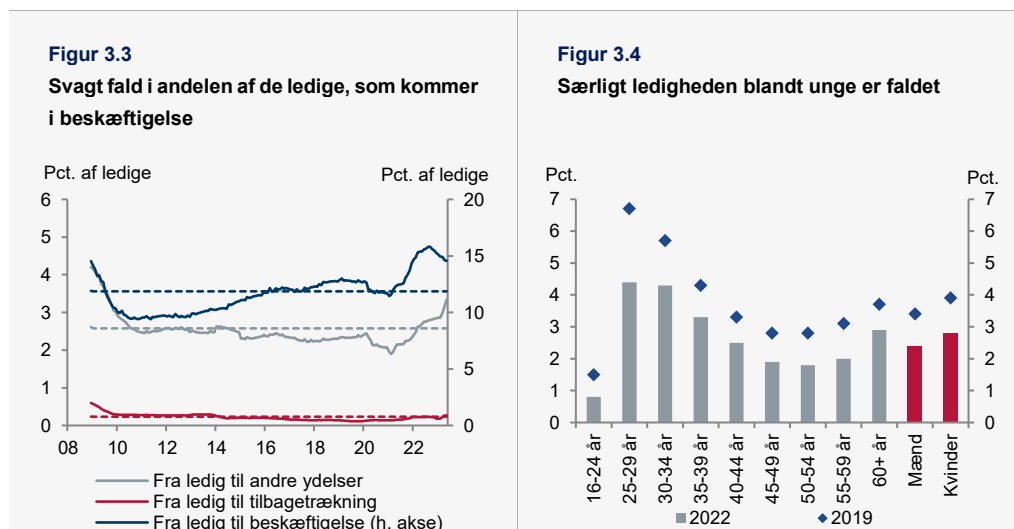
Fra 1996 og frem har omkring halvdelen af dagpengemodtagerne modtaget dagpenge i mindre end 12 uger (ikke vist). Når den gennemsnitlige varighed af et dagpengeforløb samtidig er længere end 12 uger, betyder det, at en lille gruppe af dagpengemodtagere er lang tid på dagpenge, hvilket trækker den gennemsnitlige varighed op. Når den gennemsnitlige varighed så er højere i 1996 end i 2022, betyder det, at der er større spredning på længden af dagpengeforløb i 1996 sammenlignet med 2022. Den mindre spredning i varigheden af et dagpengeforløb i 2022 kan både tilskrives dagpengereformerne med forkortelse af dagpengeperioden, jf. ovenfor, og at profilen for gruppen, der modtager dagpenge, har ændret sig.

Hvis der ses nærmere på den seneste udvikling, er antallet af dagpengemodtagere særligt faldet siden 2020. Faldet i antal dagpengemodtagere er primært drevet af de seneste års højkonjunktur efter COVID-19-krisen. I 2021 ses dog en stigning i varigheden af det gennemsnitlige dagpengeforløb. Dette skyldes i høj grad, at dagpengemodtagere havde sværere ved at komme i arbejde under nedlukningerne, og derfor oplevede længere dagpengeforløb.

3.2 Hvem er de ledige nu?

Der er flere veje ud af ledighed. Ledige kan komme i beskæftigelse, trække sig tilbage eller modtage andre ydelser, hvor de ikke længere tæller med som ledig. Der har siden 2021 været en stigende andel, der går fra ledighed og ind i beskæftigelse. I gennemsnit overgik 14,6 pct. af de ledige til beskæftigelse hver måned i det seneste år, *jf. figur 3.3*. Andelen, der går fra ledighed til beskæftigelse, er aftaget en smule siden midten af 2022, hvor andelen var på sit højeste. I gennemsnit er 11,9 pct. af de ledige i gennemsnit overgået til beskæftigelse hver måned siden 2008, så niveauet de seneste 12 måneder ligger fortsat højere end gennemsnittet for perioden.

Udviklingen viser også, at arbejdsmarkedet i de seneste års højkonjunktur har formået at få en større andel af de ledige ind i beskæftigelse end tidligere. Det betyder samtidig, at arbejdsmarkedet står på et solidt grundlag i en økonomi, som ser ind i en fortsat fremgang, men i et roligere tempo, og hvor færre ledige forventes at overgå til beskæftigelse, *jf. Økonomisk Redegørelse august 2023*.

Anm.: Figur 3.3 viser de månedlige bevægelser fra ledighed til beskæftigelse, andre ydelser og tilbagetrækning. Figuren plottes 12-måneders glidende gennemsnit, så hvert datapunkt er gennemsnittet af de seneste 12 måneder. Beskæftigelse dækker over lønmodtagerbeskæftigelse, så selvstændige og selvforsørgende er ikke medtaget. Ledige er defineret *jf.* den officielle ledighedsstatistik. Andre ydelser inkluderer typer af offentlig forsørgelse, hvor borgeren står uden for arbejdsstyrken f.eks. sygedagpenge, ressourceforløb og SU. (barselsorlov er ikke medtaget). Tilbagetrækning er alle slags tilbagetrækningsydelser, inkl. førtidspension. Gennemsnittet over hele perioden er vist ved den stiplede linje. Seneste observation er juni 2023. Figur 3.4 viser ledighedsprocenten (fuldtidsledige ud af arbejdsstyrken) fordelt på alder samt kvinder og mænd i 2022 sammenlignet med 2019.

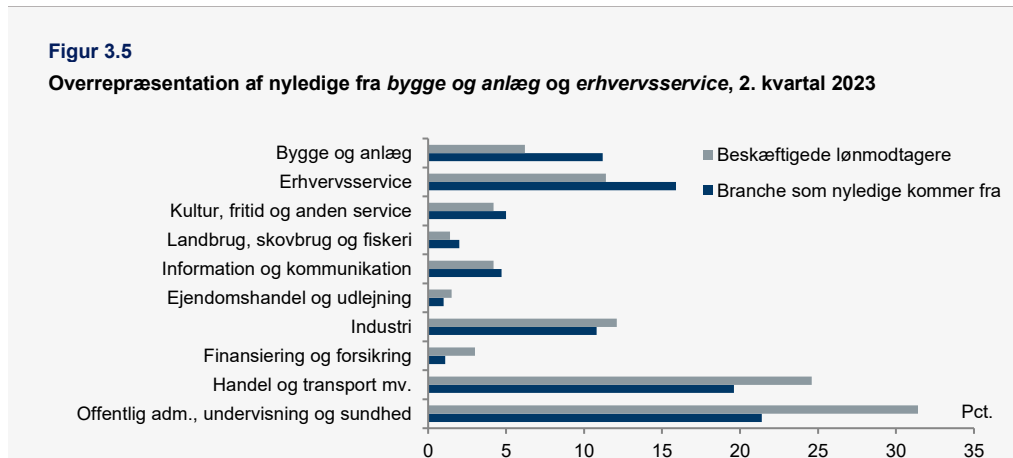
Kilde: Lovmodellen (DREAM), Danmarks Statistik og egne beregninger.

Ledighedsprocenten er faldet blandt alle aldersgrupper, men i varierende grad på tværs af grupperne. De unge i alderen 25-29 år har oplevet det største relative fald i andel ledige sammenlignet med 2019, men er fortsat gruppen med højest ledighed, *jf. figur 3.4*. I 2022 er ledighedsprocenten for de 25-29-årige 2,3 pct.-point lavere end i 2019. Faldet i ledigheden fordeler sig nogenlunde ens for både mænd og kvinder.

En højere andel af de nyledige kommer fra sæsonfølsomme brancher

Ser man på, hvilke brancher de nyledige kommer fra i forhold til branchernes størrelse, kan det give en indikation af, om der særligt er nogle brancher, hvor lønmodtagerne er mere udsatte for at miste deres job. I 2. kvartal 2023 har særligt brancherne *Bygge og anlæg* og *Erhvervsservice* en højere andel af nyledige, end branchernes størrelse umiddelbart tilsiger, *jf. figur 3.5*. Fx kommer 11 pct. af alle nyledige fra branchen *Bygge og anlæg*, mens den samlede andel af lønmodtagere beskæftiget i branchen er 6,2 pct. Den større andel af nyledige i byggebranchen kan skyldes, at det er en branche præget af sæsonarbejde samtidig med mange jobskift med korte ledighedsperioder. I branchen *Erhvervsservice* er det især underbranchen *Rejsebureauer, rengøring mv.*, som har mange nyledige.

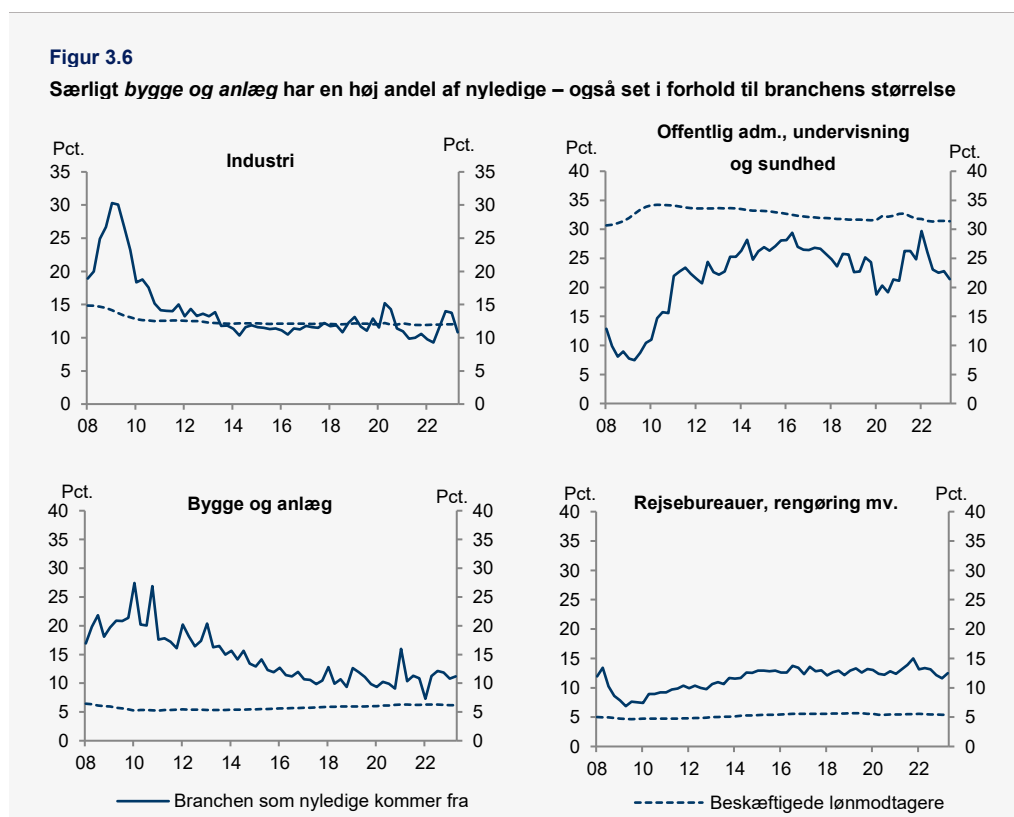
Branchen *Offentlig administration, undervisning og sundhed* udgør 21 pct. af alle de nyledige, og er dermed den branche, hvor der er flest nyledige. Det skal dog holdes op imod, at branchen beskæftiger 31 pct. af alle lønmodtagere, hvilket kan forklare, hvorfor en stor del af de nyledige kommer derfra.

Anm.: En nyledig er defineret som en person, der har været i lønmodtagerbeskæftigelse i mindst fire sammenhængende uger efterfulgt af mindst to sammenhængende uger med dagpenge eller kontanthjælp, uddannelseshjælp eller SHO-ydelse som enten jobparat eller åbenlyst uddannelsesparat. Figuren viser kun nyledige, der kommer fra lønmodtagerbeskæftigelse. Nyledige, der kommer fra fx SU eller anden offentlig forsørgelse, er således ikke medtaget. Nyledige og lønmodtagerbeskæftigelsen er opgjort i 2. kvartal 2023. Egen sæsonkorrektion.

Kilde: Lovmodellen, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Ser man på *udviklingen* i andelen af nyledige i de enkelte brancher, kan det give et billede af, om en overrepræsentation af nyledige er en generel tendens for branchen eller om, det er tegn på, at flere bliver ledige i branchen. Fx i bygge- og anlægsbranchen er andelen af nyledige større end branchens størrelse i hele perioden, jf. figur 3.6. Det samme gælder *Rejsebureauer, rengøring mv.*, hvilket tyder på, at en høj andel af nyledige er en generel tendens for de to brancher, og kan afspejle mange jobskift med korte ledighedsperioder samt sæsonarbejde.

Anm.: Figurene viser udviklingen i andel af nyledige inden for udvalgte brancher set i forhold til alle nyledige samt udviklingen i størrelsen på de enkelte brancher set i forhold til alle lønmodtagere. Nyledige er defineret som i figur 3.5. Egen sæsonkorrektur. Seneste observation er 2. kvartal 2023.

Kilde: Lovmodellen, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Inden for *Offentlig administration, undervisning og sundhed* gælder det omvendt, at andelen af nyledige er mindre end andelen af lønmodtagere i branchen i hele perioden, *jf. figur 3.6*. Under finanskrisen og COVID-19-krisen faldt andelen af nyledige endda. Det kan skyldes, at offentligt ansatte har høj jobsikkerhed, og under lavkonjunktur vil der være flere nyledige i andre brancher, imens antallet af nyledige fra den offentlige sektor stort set er uændret. Det resulterer samlet set i, at en lavere andel af alle nyledige kommer fra branchen *Offentlig administration, undervisning og sundhed*.

I industrien følger udviklingen i andelen af nyledige i høj grad udviklingen i den økonomiske aktivitet, *jf. figur 3.6*. Der ses klart den største stigning i nyledige i industrien under finanskrisen, hvor andelen af nyledige var næsten 30 pct., imens beskæftigede i industrien kun udgjorde lige under 15 pct. Der ses en lille stigning ved COVID-19-krisen, som dog hurtigt faldt igen. Der har i de forrige to kvartaler været en højere andel af nyledige i industrien end branchens størrelse, hvilket kunne være et tegn på en begyndende afmatning i branchen. Andelen af nyledige i det seneste kvartal er dog igen lavere end branchens størrelse.

3.3 Personer længere væk fra arbejdsmarkedet har i højere grad fået foden indenfor

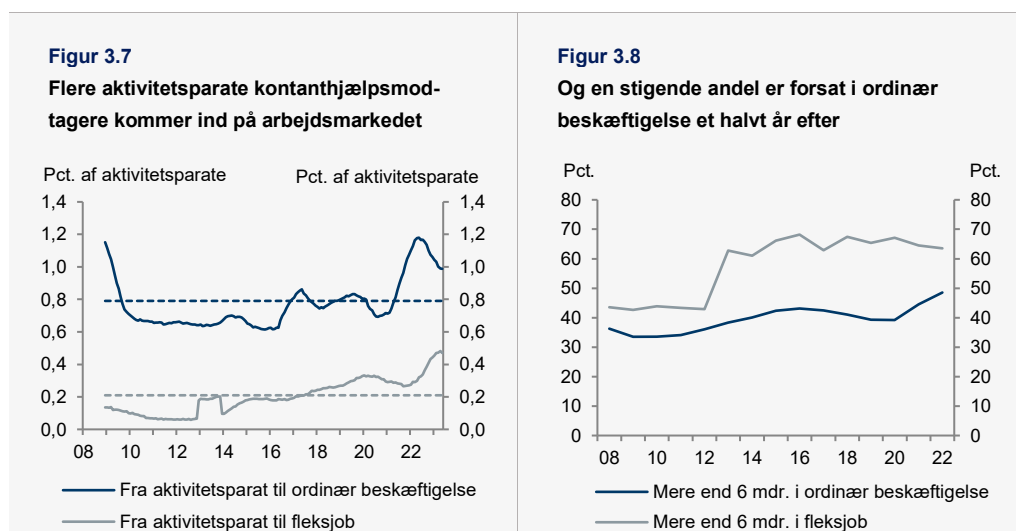
En højkonjunktur kan skabe mulighed for, at personer længere væk fra arbejdsmarkedet lykkes med at finde beskæftigelse. Nogle af de personer, som står længere væk fra arbejdsmarkedet, er de aktivitetsparate i kontanthjælpssystemet. I alt er der 61.000 aktivitetsparate på kontanthjælp, SHO-ydelse eller uddannelseshjælp i august 2023, hvilket er 4.000 færre end i januar 2008.

Der har siden 2020 været en relativt stor stigning i andelen af aktivitetsparate, som overgår til ordinær beskæftigelse. Udviklingen kan særligt tilskrives den gunstige konjunktursituation i de seneste par år. Andelen af aktivitetsparate, som kommer i ordinær beskæftigelse², er dog faldet en anelse siden midten af 2022 fra et toppunkt på et glidende gennemsnit på 1,2 pct. hver måned, *jf. figur 3.7*. Der er også andre muligheder for borgere, der er længere væk fra arbejdsmarkedet, såsom aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og borgere i ressourceforløb. Disse grupper kan også have ordinære løntimer ved siden af ydelsen³. Dette tiltag tages der dog ikke højde for i denne opgørelse.

² Ordinær beskæftigelse defineres som ordinær og ustøttet beskæftigelse.

³ Ordinære løntimer er de timer, som en aktivitetsparat kontanthjælpsmodtager eller en borger i ressourceforløb, arbejder på ordinære vilkår i en virksomhed ved siden af at de modtager ydelsen. De ordinære løntimer skal hjælpe med at bringe aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere og borgere i ressourceforløb tættere på arbejdsmarkedet.

Der har siden 2014 været en stigning i andelen af aktivitetsparate, som kommer i fleksjob. Denne stigning skyldes bl.a. en større reform på førtidspension- og fleksjobområdet i 2013, der bl.a. indførte muligheden for fleksjob med meget få timer.⁴ I gennemsnit overgik 400 aktivitetsparate til ordinær beskæftigelse og 200 til fleksjob hver måned i det seneste år.

Anm.: I figurene ses på aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere over 30 år, som modtager enten kontanthjælp eller SHO-ydelse. Figur 3.7 viser de månedlige bevægelser fra aktivitetsparate til beskæftigelse og fleksjob. Figuren plotter 12 måneders glidende gennemsnit, så hvert datapunkt er gennemsnittet af de seneste 12 måneder. Beskæftigelse dækker over lønmodtagerbeskæftigelse, hvormed selvstændige og selvforsørgende ikke er medtaget. Gennemsnittet over hele perioden er vist ved den stiplede linje. Seneste observation er juni 2023. Figur 3.8 viser andelen af aktivitetsparate, som er i beskæftigelse eller fleksjob i mere end et halvt år efter overgangen fra aktivitetsparat.

Kilde: Lovmodellen (DREAM) og egne beregninger.

Et andet perspektiv på overgangen fra aktivitetsparat kontanthjælpsmodtager til beskæftigelse er, hvor længe den enkelte person efterfølgende formår at blive i beskæftigelse. Figur 3.8 viser udviklingen i andelen af aktivitetsparate, der fastholder ordinær beskæftigelse eller et fleksjob⁵ i mere end et halvt

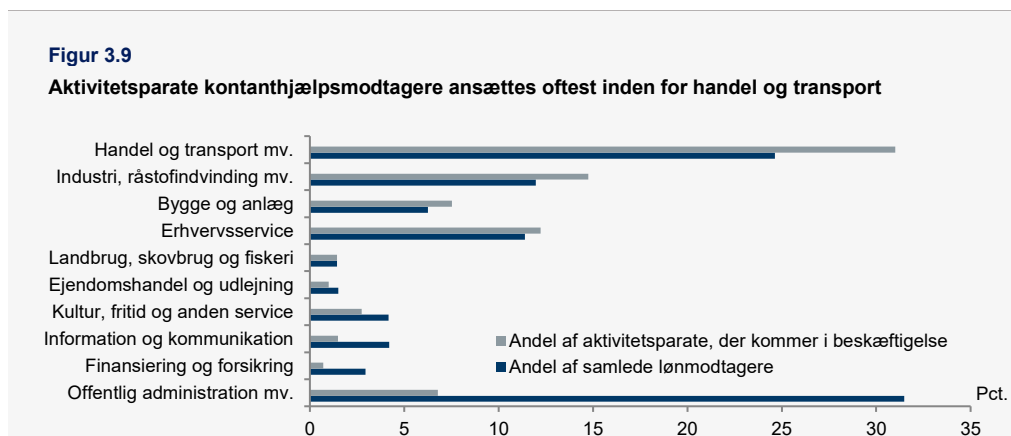
⁴ Der blev med reformen af førtidspension og fleksjob i 2013 indført en ny fleksjobordning, hvor det offentlige tilskud blev omlagt, og hvor fleksjob som udgangspunkt blev midlertidige. Med reformen blev det også indført, at det skulle være muligt at få et fleksjob på meget få timer, hvis der er mulighed for, at arbejdsevnen inden for en rimelig periode kan udvikles.

⁵ Fleksjobordningen gør det muligt for personer, der ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Den fleksjobansatte modtager løn fra arbejdsgiveren for det arbejde, som den fleksjobansatte udfører. Som kompensation for den nedsatte arbejdsevne modtager den fleksjobansatte et fleksløn-tilskud fra kommunen. Den fleksjobansattes indtægt i fleksjobbet består således af løn fra arbejdsgiveren suppleret med et tilskud fra kommunen, og vil dermed defineres som støttet beskæftigelse.

år efter, at de har forladt kontanthjælpssystemet. Der har været en stigende tendens i andelen af aktivitetsparate, der formår at blive i ordinær beskæftigelse i mere end et halvt år siden 2020. I 2022 var 50 pct. af de aktivitetsparate, som forlod kontanthjælpssystemet, i ordinær beskæftigelse i mere end et halvt år. Det tyder på, at den gunstige konjunktursituation siden COVID-19-krisen har medvirket til, at de aktivitetsparate, som kommer i beskæftigelse og fleksjob, fortsat har gode muligheder for at forblive i beskæftigelse. Andelen af aktivitetsparate, der formår at blive i fleksjob i mere end et halvt år, er samtidig forblevet nogenlunde stabil siden reformen af førtidspension og fleksjob i 2013.

Aktivitetsparate ansættes hyppigst i brancher med ufaglært og faglært arbejde

Den største andel af aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, som kommer i beskæftigelse, ansættes i branchen *Handel og transport mv.* (31 pct.), jf. figur 3.9. Til sammenligning udgør beskæftigede i branchen kun knap 25 pct. af alle lønmodtagere. Derudover bliver der også ansat relativt mange aktivitetsparate i branchen *Industri* samt *Bygge og anlæg*, når der sammenlignes med, hvor mange der samlet set er beskæftiget i disse brancher. Omvendt i branchen *Offentlig administration, undervisning og sundhed*, hvor relativt få aktivitetsparate kommer i beskæftigelse. I denne branche kommer kun 7 pct. af de aktivitetsparate i beskæftigelse. Til sammenligning er der samlet 32 pct. lønmodtagere beskæftiget i branchen. Det er ikke en uventet fordeling, da størstedelen af de aktivitetsparate typisk er faglærte eller ufaglærte (ikke vist). Der er generelt flere jobmuligheder for faglærte og ufaglærte i brancherne *Industri* og *Bygge og anlæg* sammenlignet med branchen *Offentlig administration, undervisning og sundhed*, hvor der ikke er lige så mange af denne type stillinger.

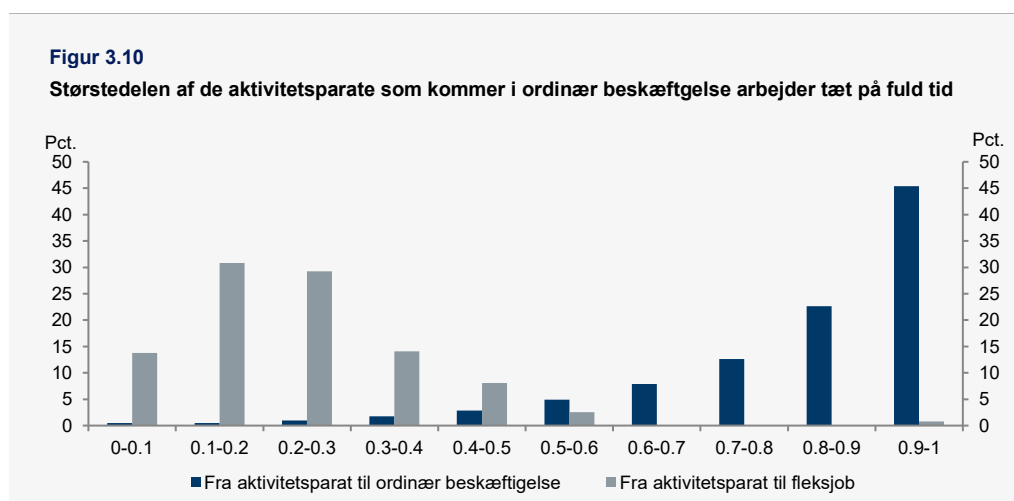

Anm.: Figuren viser branchefordelingen for de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, som kommer i beskæftigelse i 2022. Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere er i opgørelsen personer over 30 år, som modtager enten kontanthjælp eller SHO-ydelse. Fordelingen sammenlignes med den samlede andel af lønmodtagere i hver branche. Lønmodtagerbeskæftigelsen er opgjort i 1. kvartal 2023.

Kilde: Lovmodellen, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Høj beskæftigelsesgrad blandt aktivitetsparate, der kommer i beskæftigelse

De aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, som kommer i ordinær beskæftigelse, har en høj beskæftigelsesgrad, og størstedelen arbejder tæt på fuldtid, dvs. har en beskæftigelsesgrad på 1, *jf. figur 3.10*. Det skal ses i lyset af muligheden for at få et fleksjob, som nogle af de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, der kun kan arbejde få timer, vil søge mod. Således har tæt på halvdelen af de aktivitetsparate, der er kommet i ordinær beskæftigelse, en beskæftigelsesgrad på mellem 0,9 og 1, mens de aktivitetsparate, som kommer i fleksjob, typisk har en beskæftigelsesgrad på 0,1-0,3.

Anm.: Figur 3.10 viser beskæftigelsesgraden for personer, der er overgået fra aktivitetsparate til ordinær beskæftigelse eller et fleksjob i 2021. Beskæftigelsesgradene dækker over både 2021 og 2022, men udelukkende for de personer, der er startet i beskæftigelse i 2021. Aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere er i opgørelsen personer over 30 år, som modtager enten kontanthjælp eller SHO-ydelse. X-aksen viser ratioen af arbejdede timer målt i forhold til en fuldtidsbeskæftiget.

Kilde: Lovmodellen (DREAM) og egne beregninger.

4. Balancen mellem ledige og virksomhedernes rekrutteringer

Arbejdsgiverne har haft væsentlige udfordringer med at rekruttere arbejdskraft siden genåbningen efter COVID-19-krisen i 2021. Udfordringerne er dog faldet gradvist siden august 2021, og arbejdsgiverne lykkes med at ansætte nye medarbejdere lige så ofte i dag som før COVID-19. Det viser, at presset på arbejdsmarkedet målt ved forgæves rekrutteringer er begyndt at aftage, men at det stadig er højt.

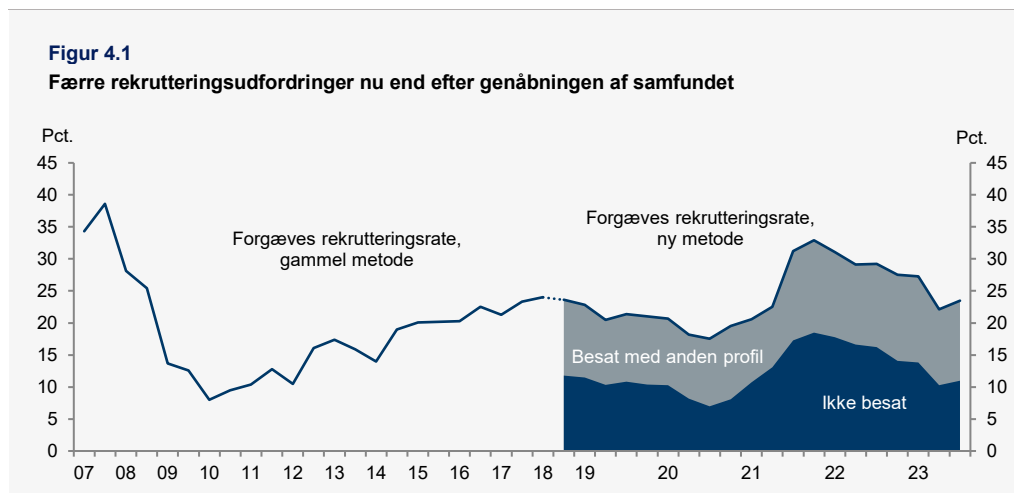
Selvom presset på arbejdsmarkedet er begyndt at aftage, er der fortsat overefterspørgsel på arbejdskraft, når der ses på forholdet mellem antallet af jobmål, dvs. hvilke stillinger ledige angiver, at de søger indenfor, og antallet af opslåede stillinger. Ledige har ikke nødvendigvis de uddannelser eller færdigheder, som arbejdsgiverne søger. For eksempel er der få ledige, som har de rette kvalifikationer til at søge de opslåede stillinger inden for sundhed og omsorg. Ubalancer mellem hvad de ledige kan, og hvad arbejdsgiverne efterspørger, kan være svære at løse på kort sigt.

Dog matcher det danske arbejdsmarked generelt ledige og opslåede stillinger effektivt. Hvis både ledige søger, og arbejdsgivere efterspørger en bestemt stillingsbetegnelse, bliver den opslåede stilling som oftest besat. Når arbejdsgivere har svært ved at ansætte til en opslået stilling, skyldes det typisk, at der er få ledige med de rette kvalifikationer, som søger stillinger inden for den stillingsbetegnelse, arbejdsgiverne efterspørger. Når ledige stadig har svært ved at finde job, er det tilsvarende typisk fordi, at efterspørgslen efter lige netop deres specifikke kvalifikationer er lav.

4.1 Faldende rekrutteringsudfordringer

Siden 2021 er den forgæves rekrutteringsrate faldet markant fra ca. 33 pct. til 23 pct. i den seneste rekrutteringssurvey fra september 2023, *jf. figur 4.1*. Dog har der været en mindre stigning i raten i september-surveyen i forhold til forrige survey. Den forgæves rekrutteringsrate dækker over andelen af rekrutteringsforsøg, der enten ender uden ansættelse eller ender med ansættelse af en kandidat uden alle de rette kvalifikationer. Størstedelen af faldet er drevet af, at færre rekrutteringsforsøg ender med, at arbejdsgiveren ikke får besat stillingen. Det skyldes i høj grad, at andelen af rekrutteringsforsøg, som ikke bliver besat, er relativt mere konjunkturfølsom end andelen, som ender med, at man besætter med en kandidat uden alle de ønskede kvalifikationer. Dette ses fx lige efter COVID-19-nedlukningen i marts 2020, hvor kun 7 pct. af rekrutteringsforsøgene ikke førte til en ansættelse, mens samme andel nåede 18 pct. i sommeren 2021. Til sammenligning er andelen af rekrutteringsforsøg, hvor arbejdsgiveren må ansætte en kandidat uden alle de ønskede kvalifikationer, langt mere stabil og falder for

eksempel ikke under nedlukningen i marts 2020 og er omtrent uændret fra forrige survey til september-surveyen.

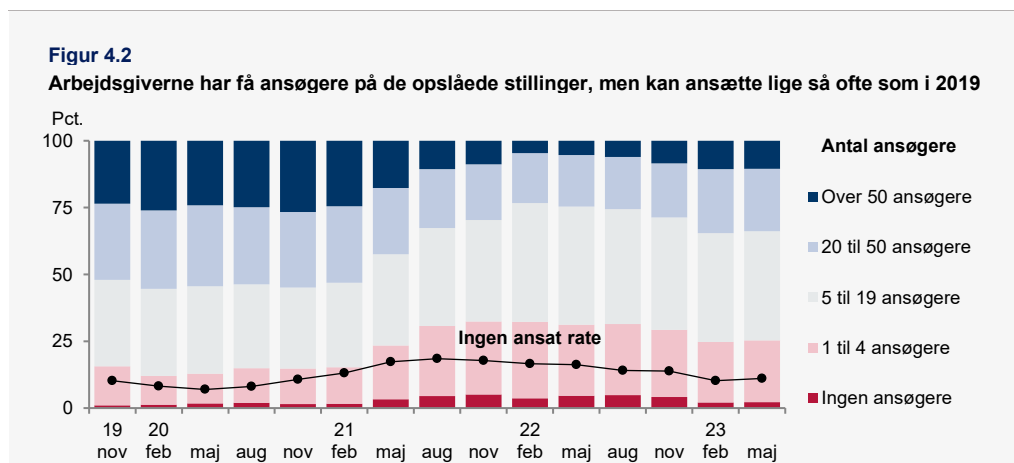

Anm.: Den seneste rekrutteringssurvey fra september 2023 dækker jobopslag i perioden december 2022 til og med maj 2023. *Besat med en anden profil* dækker over virksomheder, som har svaret, at personen, som de ansatte, ikke havde alle de ønskede kvalifikationer. I efteråret 2018 overgik indsamlingen af data til en nye metode, hvor udvælgelsen af virksomheder skete gennem deres stillingsopslag. x-aksen viser offentliggørelsesdatoen for rekrutteringssurvey.

Kilde: STAR's rekrutteringssurvey.

Modtager færre ansøgninger end før COVID-19

I STAR's rekrutteringssurvey bliver arbejdsgiverne også spurgt om, hvor mange ansøgninger de fik til en opslået stilling. Antallet af ansøgninger kan give et mere nuancereret billede af den rekrutteringssituation, som arbejdsgiverne står i. Selvom arbejdsgiverne kunne ansætte en ny medarbejder ca. lige så ofte i den seneste survey som i perioden før COVID-19-krisen, svarede virksomheder i den seneste survey, at der var markant færre ansøgere at vælge imellem. I anden halvdel af 2019 fik knap hver fjerde opslået stilling mere end 50 ansøgninger, mens det var hver tiende i første halvdel af 2023, jf. figur 4.2. Ligeledes er der markant flere arbejdsgivere, som får færre end 5 ansøgninger til en opslået stilling. Arbejdsgiverne står altså i en situation, hvor de får færre ansøgninger, og samtidig bliver samme andel af stillingerne besat. Dette tyder på, at arbejdsgiverne enten stadig får et vist antal kvalificerede kandidater, eller at de har sænket kravene til kandidaternes kvalifikationer siden 2019.

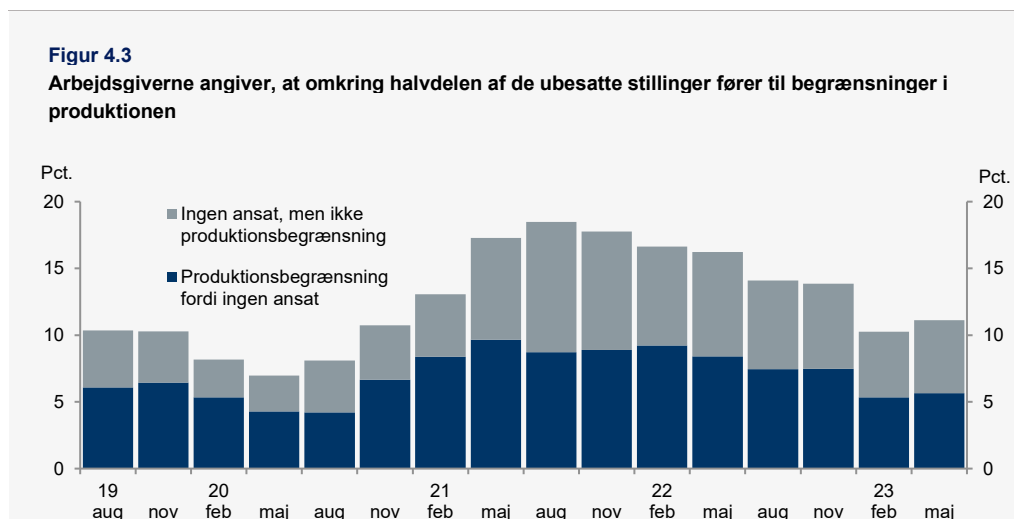
Anm.: Figuren viser besvarelser på spørgsmålet "hvor mange ansøgere var der til stillingen?" i rekrutteringssurveyen. Rekrutteringssurveyen er indsamlet ud fra seks måneders stillingsopslag, så x-aksen viser den sidste af disse seks måneder, som indgår i det pågældende survey. Udgivelsesdatoen er fire måneder senere.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af rekrutteringssurvey.

Arbejdsgiverne melder, at mangel på arbejdskraft dæmper produktionen

Arbejdsgivere kan forsøge at omorganisere deres arbejdsprocesser, hvis de ikke kan få besat en opslået stilling, eller de kan forsøge at løse de eksisterende opgaver uden den manglende medarbejder. Det kan imidlertid også være, at de må sige nej til nye ordrer, aflyse operationer, levere service på et lavere niveau eller på anden måde reducere deres aktiviteter. Dette er naturligvis et problem for den enkelte arbejdsgiver, men det kan samtidig være et problem for samfundsøkonomien. Staten kan gå glip af skatteindtægter, der bliver genereret som følge af virksomhedernes aktiviteter, hvis de er nødt til at begrænse deres produktion eller levere færre tjenesteydelser. I det følgende kaldes den nedsatte aktivitet som følge af en manglende medarbejder for "produktionsbegrænsninger", men det dækker også tilfælde, hvor arbejdsgiveren ikke producerer en konkret vare eller tjeneste.

I omtrent halvdelen af de tilfælde, hvor arbejdsgiverne ikke kunne besætte den opslåede stilling i perioden december 2022 til maj 2023, angiver de, at de var de nødt til at opgive ordrer eller havde opgaver, som ikke blev løst, jf. figur 4.3. Da arbejdsgiverne fik sværere ved at ansætte i 2021, steg de rapporterede afledte produktionsbegrænsninger også.

Anm.: Med produktionsbegrænsninger menes, at arbejdsgiveren svarer ja til spørgsmålet: ”Du har angivet, at ansøgningsprocessen er afsluttet og stillingen ikke er blevet besat. Har det betydet, at virksomheden har opgivet ordrer eller at der er arbejdsopgaver, som ikke bliver løst?”. Rekrutteringssurvey er indsamlet ud fra seks måneders stillingsopslag, så x-aksen viser den sidste af disse seks måneder, som indgår i det pågældende survey. Udgivelsesdatoen er fire måneder senere.

Kilde: Egne beregninger på rekrutteringssurvey.

Boks 4.1

Fakta om STAR's Rekrutteringssurvey

Hvert kvartal gennemfører Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) en rekrutteringssurvey, hvor de indsamler information om forgæves rekrutteringer fra virksomheder, der har haft stillinger opslået på Jobnet.dk eller Jobindex.dk hen over en seks måneders periode. Den seneste survey dækker over stillingsopslag fra december 2022 til maj 2023. Hvis ikke andet er angivet i figurene, er det den sidste måned af de seks måneders stillingsopslag, der er angivet i figurer med rekrutteringssurvey.

Rekrutteringssurveyen måler bl.a. andelen af rekrutteringsforsøg, hvor arbejdsgiver enten ikke kan besætte de ledige stillinger, eller ikke kan besætte dem med kandidater med alle de ønskede kvalifikationer til den udbudte løn. Andelen af rekrutteringsforsøg, hvor ingen ansættes, betegnes som ingen ansat raten, mens andelen hvor en kandidat, som ikke har alle de ønskede kvalifikationer, betegnes som besat med anden profil. Summen af de to andele kaldes den forgæves rekrutteringsrate.

4.2 Bedre balance mellem ledige og stillingsopslag

En udfordring ved alene at anvende rekrutteringssurveyen til at vurdere presset på arbejdsmarkedet er, at rekrutteringssurveyen kun måler efterspørgslen efter arbejdskraft. En del af udbudssiden på arbejdsmarkedet kan undersøges ved at se på lediges jobmål, dvs. hvilke stillinger de ledige angiver, at de søger indenfor. Lediges jobmål kan sammenholdes med antallet af opslåede stillinger inden for forskellige stillingskategorier. Det gør det muligt at opstille det relative forhold mellem udbud af og efterspørgsel efter arbejdskraft i et knaphedsindeks, hvor udbuddet er målt som lediges jobmål og efterspørgslen som opslåede stillinger, se også boks 4.2.

Når knaphedsindekset er højt, har arbejdsgiverne flere opslåede stillinger, end der er ledige, som søger inden for en stillingsbetegnelse. Det giver en indikation på, at der er overefterspørgsel efter arbejdskraft i forhold til udbud. Det betyder også, at de ledige, som søger inden for en stillingsbetegnelse, er en knap ressource set fra arbejdsgivernes side. Omvendt, når knaphedsindekset er lavt, er der få stillingsopslag og mange ledige, som søger inden for en stillingsbetegnelse, hvilket giver en indikation på, at der er et overudbud af arbejdskraft.

Hvorvidt knaphedsindekset kan fortolkes som enten højt eller lavt, er det nødvendigt at have et normalniveau at sammenligne med. I 2018 var dansk økonomi samlet set nogenlunde konjunktneutralt, og beskæftigelsesgabet var omkring 0, jf. *Økonomisk Redegørelse august 2023*. Derfor er forholdet mellem stillingsopslag og jobmål sammenlignet med niveauet i 2018 i knaphedsindekset.

Boks 4.2

Fakta om knaphedsindeks

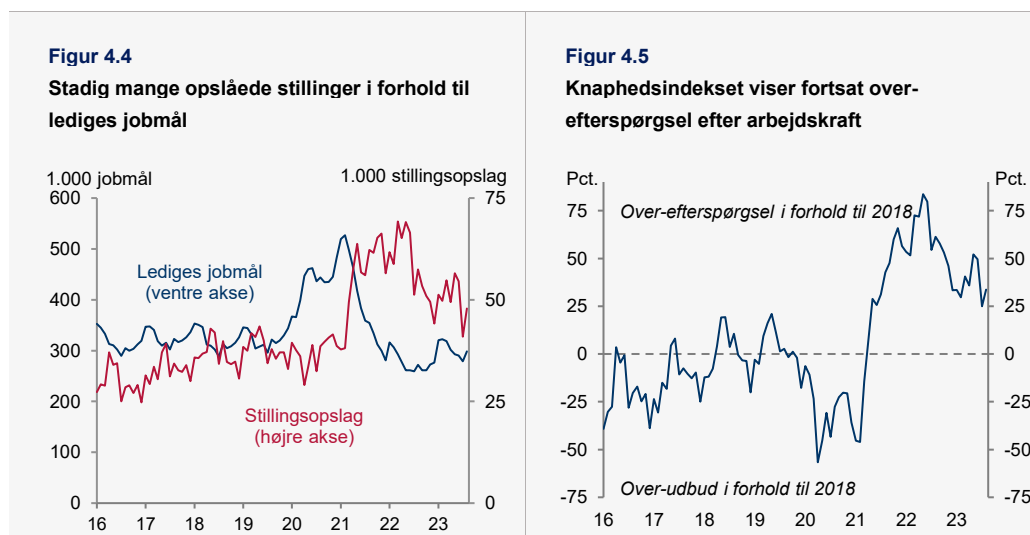
Beskæftigelsesministeriet benytter et mål, som viser, om der er *knaphed* af arbejdskraft på arbejdsmarkedet. Dette kaldes for et *knaphedsindeks*. Knaphed betyder, at virksomhederne slår mange stillinger op i forhold til antallet af lediges jobmål (dvs. hvilke stillinger ledige angiver, at de søger indenfor). Det betyder også, at for højere værdier af knaphedsindekset er der få ledige til mange opslåede stillinger, mens lave værdier tyder på mange ledige til få opslåede stillinger. På den måde er knaphedsindekset en indikator for balancen mellem udbud af og efterspørgsel efter arbejdskraft på arbejdsmarkedet.

Der er forskellige måder at danne knaphedsindekset på, som afhænger af, hvilken situation man ønsker at beskrive. I denne analyse er knaphedsindekset defineret som en afvigelse fra en normalværdi, som knaphedsindekset vil være på, hvis økonomien er omtrent konjunktneutralt. Indekset viser således, om der er overudbud eller overefterspørgsel på arbejdsmarkedet i forhold til en konjunktneutralt situation. Det er antaget, at økonomien var i en omtrent konjunktneutralt situation i 2018, hvor beskæftigelsesgabet var omkring 0, og normalværdien er derfor beregnet som den gennemsnitlige knaphed i det år. Se boks 4.3 for flere detaljer om udregning af indekset.

Presset på arbejdsmarkedet er aftaget, men er fortsat på et højt niveau

Siden årsskiftet er antallet af de lediges jobmål faldet en anelse, *jf. figur 4.4*. Det er en vending i den udvikling, der har været siden midten af 2022, hvor lediges jobmål begyndte at stige igen efter et stort fald i genåbningen efter COVID-19-krisen fra et ekstraordinært højt niveau. Antallet af opslåede stillinger begyndte at falde i 2022 fra et ekstraordinært højt niveau i kølvandet på COVID-19-krisen og har siden midten af 2022 været mere stabil omkring 50.000 aktive stillingsopslag hver måned.

Udviklingen har betydet, at der har været en afdæmpning af den høje overefterspørgsel på arbejdskraft i 2021 og 2022, som gjorde, at arbejdsgiverne gerne ville ansætte nye medarbejdere, men at der var få ledige til at besætte stillingerne. Der er dog fortsat overefterspørgsel sammenlignet med niveauet af knaphed i 2018, *jf. figur 4.5*. I de seneste måneder har knaphedsindekset fluktueret mellem 25 og 50 pct. og lå i august på 34 pct. Selvom der er overefterspørgsel efter arbejdskraft, ser det ud til, at presset er ved at aftage på trods af udsving i knaphedsindekset i det seneste år.

Anm.: Tallene er ikke sæsonkorrigeret. Data går fra januar 2016 til august 2023. I antal jobmål på figur 4.4 tæller alle de stillingsbetegnelser, hvor ledige har trykket "Jeg søger job som ..." på jobnet.dk. De ledige vil typisk have flere stillingsbetegnelser. Indekset i Figur 4.5 er defineret *jf. boks 4.3*. Procenttallene på y-aksen er derfor log-points.

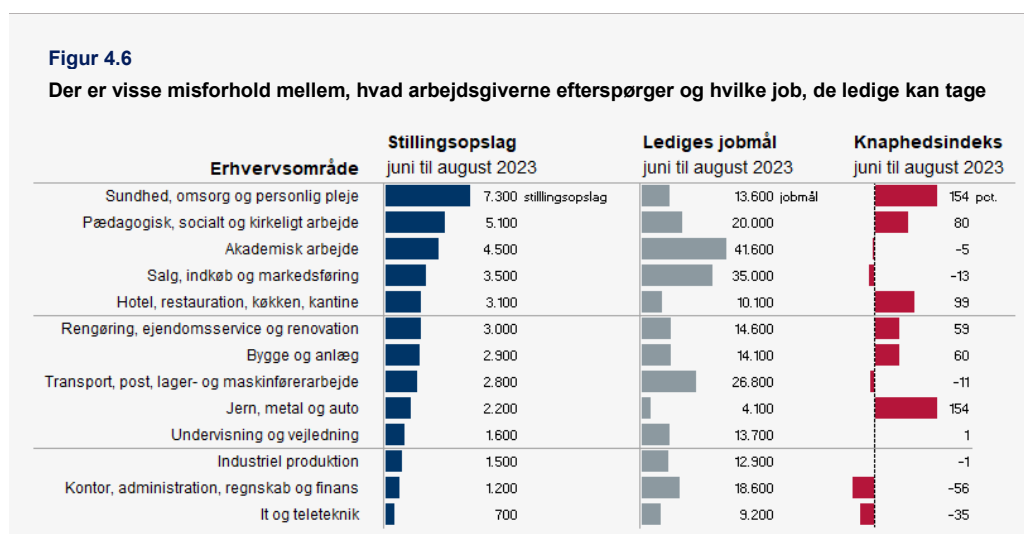
Kilde: Arbejdskraftreserven, Jobnet's CV database og egne beregninger.

Det skal dog understreges, at knaphedsindekset ikke afdækker det fulde udbud og efterspørgsel. En del af udbuddet kommer af, at beskæftigede skifter job og eventuelt branche eller fra arbejdsgivere, der henter ansatte uden for arbejdsstyrken, fx fra udlandet. På efterspørgselssiden rekrutterer en del arbejdsgivere ofte uden stillingsopslag, hvilket ikke fanges af knaphedsindekset. Påvirkningen fra disse

forhold kan ændre sig over tid. For eksempel er der formentlig flere arbejdsgivere, som bruger elektroniske stillingsopslag i 2023, end der var i 2016.

Stor efterspørgsel inden for sundhed, men kun få ledige til jobbene

På det danske arbejdsmarked er der flere steder uoverensstemmelse mellem hvilke stillingsbetegnelser, arbejdsgiverne efterspørger i stillingsopslag, og hvilke stillingsbetegnelser, de ledige angiver i deres jobmål, at de kan arbejde indenfor.

Anm.: Opgørelsen er et gennemsnit over antal aktive opslåede stillinger og de ledige jobmål, for juni til august 2023. Se boks 4.3 for detaljer om datagrundlaget. Visse erhvervsgrupper har for få surveysvar fra rekrutteringssurvey til at indgå i figur 4.7 og er derfor også udeladt her.

Kilde: Arbejdskraftreserven, Jobnet.dk og egne beregninger.

I figur 4.6 ses stillingsopslag og de lediges jobmål i perioden fra juni til august 2023. Knaphedsindekset afspejler balancen mellem de to inden for hver erhvervsgruppe sammenlignet med det overordnede niveau af knaphed i 2018. *Sundhed, omsorg og personlig pleje* er den erhvervsgruppe, som har flest stillingsopslag, og samtidig er der forholdsvis få jobmål i disse stillingsbetegnelser. Det er afspejlet i knaphedsindekset på 154 pct. højere end det samlede arbejdsmarked i 2018. Bemærk, at knaphedsindekset sammenligner hver erhvervsgruppe i 2023 med gennemsnittet for hele arbejdsmarkedet i 2018. *Sundhed, omsorg og personlig pleje* var således ikke nødvendigvis i ligevægt i 2018.

Akademisk arbejde og Salg, indkøb og markedsføring har flest ledige, som søger stillinger inden for disse områder. Knaphedsindekset viser dog, at forholdet mellem de lediges jobmål og stillingsopslag faktisk ligger på normalniveauet for hele arbejdsmarkedet i 2018. Det betyder, at der hverken er overudbud eller overefterspørgsel inden for disse erhvervsgrupper.

Det er vigtigt at pointere, at figur 4.6 ikke giver det fulde billede af udbud og efterspørgsel inden for hver erhvervsgruppe. Der er forskel på i hvor høj grad opslåede stillinger anvendes på tværs af de forskellige erhvervsgrupper, da visse erhvervsgrupper i højere grad rekrutterer af andre kanaler. Det gælder blandt andet for *Industriel produktion og Bygge og anlæg*. Endvidere ses der kun på den del af arbejdsudbudet, der er registreret som ledig. Det betyder, at beskæftigede, der søger job, indgår ikke i målingen. Begge mål kan således ses som et nedre skøn af henholdsvis udbud og efterspørgsel inden for erhvervsgruppen.

4.3 Hvis ledige har de rette kompetencer til et stillingsopslag, ansætter arbejdsgiverne dem

I afsnittet ovenfor blev det vist, at der på det danske arbejdsmarked er visse udfordringer med ubalancer mellem, hvad arbejdsgiverne efterspørger, og hvad de ledige kan. Disse udfordringer kan kræve mere langsigtede indgreb fx med uddannelse og opkvalificering. I det følgende analyseres en anden problematik i matchprocessen, om hvorvidt arbejdsgiverne ansætter de ledige, som rent faktisk har de kompetencer, de efterspørger, og om forgæves rekrutteringer kan forklares med, at der er få ledige, som har de kompetencer, der efterspørges. Derudover undersøges det, om de ledige, som har sværere ved at finde job, har kompetencer, som arbejdsgiverne i mindre grad efterspørger.

Det viser sig, at de ledige og arbejdsgivere, som burde passe sammen, også ser ud til at kunne finde hinanden på det danske arbejdsmarked. Der er dermed tegn på, at matchprocessen fungerer på arbejdsmarkedet. Det ses ved, at rekrutteringsudfordringer inden for erhvervsgrupper i høj grad kan forklares ved, at der er få ledige i forhold til antal stillingsopslag inden for erhvervsgruppen. Der er således en forholdsvis stærk tendens til, at når arbejdsgiverne ofte ikke kan ansætte nogen (blå søjler), så er knaphedsindekset også højt (røde søjler), jf. figur 4.7.

De ledige forlader også oftere ledighed inden for tre måneder (orange søjler), når knaphedsindekset er højt.⁶ De lediges jobmuligheder og arbejdsgivernes rekrutteringsudfordringer er dermed i høj grad et resultat af udbud og efterspørgsel. Der er ikke generelle tegn på situationer, hvor ledige og arbejdsgivere, som burde passe sammen, ikke kan finde hinanden.

⁶ I figur 4.7 hænger knaphedsindekset lidt stærkere sammen med, arbejdsgiverne ikke kan ansætte nogen (korrelation 0,83), end om de ledige afgår fra ledighed (korrelation 0,70). Der er en svag *negativ* korrelation (-0,19) mellem knaphedsindekset og besat med anden profil.

Figur 4.7

Knaphed hænger sammen med rekrutteringsudfordringer og de lediges jobmuligheder, december 2022 til maj 2023

Erhvervsområde	Ingen ansat	Besat med anden profil	Knaphedsindeks	Forlader ledighed
Jern, metal og auto	17 pct.	17 pct.	162 pct.	50 pct.
Bygge og anlæg	15	14	93	54
Sundhed, omsorg og personlig pleje	15	9	170	47
Hotel, restauration, køkken, kantine	13	16	48	41
Pædagogisk, socialt og kirkeligt arbejde	13	11	78	45
Rengøring, ejendomsservice og renovation	11	11	32	40
IT og teleteknik	11	11	-2	37
Transport, post, lager- og maskinførerarbejde	10	15	-20	44
Akademisk arbejde	9	9	23	41
Salg, indkøb og markedsføring	7	15	-12	42
Kontor, administration, regnskab og finans	7	11	-43	41
Industriel produktion	4	24	-33	41
Undervisning og vejledning	4	9	13	44

Anm.: Ingen ansat og besat med anden profil fra rekrutteringssurvey udgivet september 2023. Knaphedsindekset er gennemsnit hen over december 2022 til maj 2023, de måneder som indgår i seneste rekrutteringssurvey. "Forlader ledighed" er afgangsrate fra ledighed for de ledige, som har jobmål inden for det angivne erhvervsområde. Visse erhvervsgrupper har for få surveysvar fra rekrutteringssurvey til at indgå i figuren.

Kilde: Egne beregninger på rekrutteringssurvey, arbejdskraftsreserven og stillingsopslag på Jobnet.

Der er dog to erhvervsgrupper, *Hotel, restauration, køkken og kantine* samt i lidt mindre grad *IT og teleteknik*, hvor de ledige har lidt sværere ved at finde job, og samtidig kan arbejdsgiverne oftere ikke finde en ny medarbejder. Begge steder er knaphedsindekset lavt, hvilket indikerer, at der burde være en balance mellem lediges jobmål og opslåede stillinger. Forklaringen på de to modstridende tendenser kan være, at de to erhvervsgrupper er sammensat af meget forskellige stillingsbetegnelser. At kalde sig IT-konsulent kræver fx ikke en specifik uddannelse, men arbejdsgiverne skal måske bruge dataloger. Tilsvarende kan arbejdsgivere, som mangler en faglært tjener, måske ikke bruge en ufaglært cafémedarbejder. I begge tilfælde vil en ledig angive sit jobmål til at være inden for hhv. *IT og teleteknik* og *Hotel, restauration, køkken og kantine*.

En anden type rekrutteringsudfordring er, når arbejdsgiverne må ansætte en anden profil, end de ønskede (grå søjle). Da sammenhængen med knaphedsindekset er lav, ser denne type rekrutteringsudfordring ikke ud til at være drevet af udbud og efterspørgsel. Andelen af "Besat med anden profil" er højest for *Industriel produktion*, hvor arbejdsgiverne ikke finder alle de ønskede kvalifikationer hos næsten hver fjerde af deres nyansatte. Det sker på trods af, at de forholdsvis sjældent slet ikke kan ansætte nogen (4 pct. af forsøgene), og at knaphedsindekset er negativt og dermed under gennemsnittet fra 2018, jf. figur 4.7. De ledige, som siger de kan arbejde inden for *Industriel produktion*, har desuden en

nogenlunde gennemsnitlig afgangsrater til beskæftigelse. Et lignende mønster tegner sig for *Salg, indkøb og markedsføring* samt *Transport, post-, lager- og maskinførerarbejde*.

De to typer rekrutteringsudfordringer, "ingen ansat" og "besat med anden profil", er således væsentligt forskellige. Når man sammenligner på tværs af erhvervsgrupper, har arbejdsgiverne lettere ved at ansætte, når der er få stillingsopslag eller mange ledige, mens manglende kvalifikationer hos de nyansatte er upåvirket. Den samme tendens ses i følsomheden over for konjunkturudsving, jf. afsnit ovenfor. Fx blev ingen ansat-raten påvirket i høj grad i nedlukningen og genåbningen af det danske arbejdsmarked. Deres utilfredshed med de nyansattes kvalifikationer var derimod relativt upåvirket.

Knaphed, rekrutteringsudfordringer og afgang fra ledighed på stillingsniveau

Tendensen med at jo mere knaphed der er på de ledige, jo lettere har de ved at finde job, og jo sværere har arbejdsgiverne ved at finde ansatte, ses også på specifikke stillingsbetegnelser. Der er i gennemsnit en stærk sammenhæng mellem knaphedsindekset, og hvor ofte arbejdsgiverne ikke kan ansætte nogen, jf. figur 4.8. Samtidig er der en sammenhæng mellem knaphedsindekset, og om ledige afgår fra ledighed inden for tre måneder, jf. figur 4.9. Det ses ved at de blå prikker i de to figurer omtrentligt ligger på hver sin rette linje.⁷

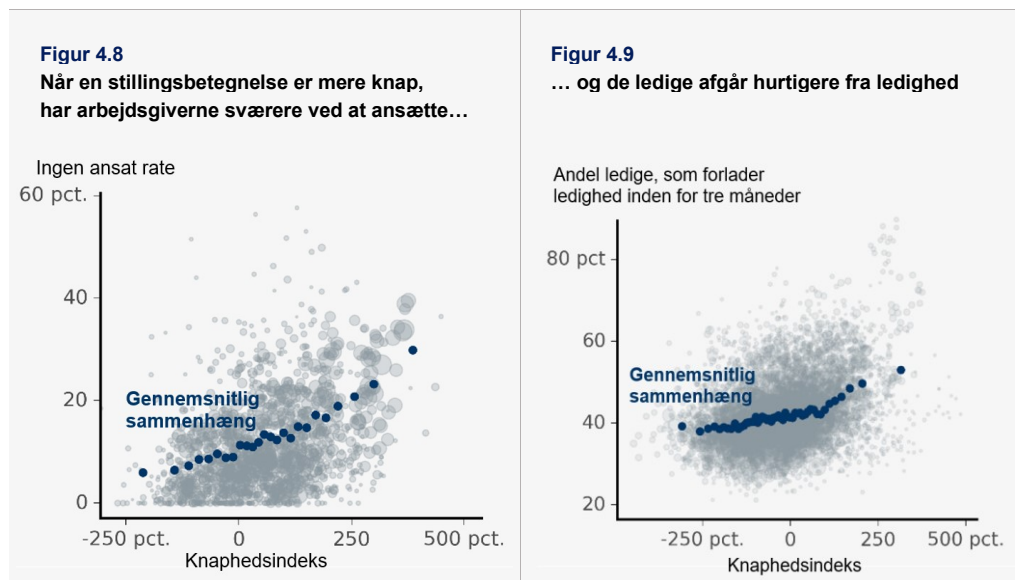
At knaphedsindekset helt ned på de enkelte stillingsbetegnelser hænger stærkt sammen med, at arbejdsgiverne kan finde ansatte, og at de ledige kan finde job, viser, at der ikke er store udfordringer med matchprocessen på det danske arbejdsmarked.

Det er dog også tydeligt, at knaphedsindekset ikke kan forklare samtlige forskelle i rekrutteringsudfordringer og de lediges afgangsrater til beskæftigelse. Læger har fx afgangsrater fra ledighed på omkring 80-90 pct., hvilket er markant højere, end hvad man ville forvente ud fra knaphedsindekset. Knaphedsindekset undervurderer dog også efterspørgslen på læger, da læger, som åbner en praksis, ikke finder et job gennem stillingsopslag. Derudover får dimitterede medicinstudenter tildelt deres første job i den kliniske basisuddannelse. Tilsvarende vil knaphedsindekset undervurdere efterspørgslen for stillingsbetegnelser, hvor arbejdsgiverne oftere bruger andre metoder end stillingsopslag til at finde arbejdskraft.

Modsat kan knaphedsindekset undervurdere udbuddet af arbejdskraft, hvis andre end ledige ofte får job inden for en stillingsbetegnelse. Cafémedarbejdere er ofte studerende, som er i beskæftigelse, så her kommer de ansatte ind i arbejdsstyrken, når de kommer i job. Tilsvarende kan knaphedsindekset

⁷ På figur 4.8 og 4.9 ses en svag tendens til, at de gennemsnitlige sammenhænge buer lidt opad for høje værdier af knaphedsindekset, og flader lidt ud for lave værdier. En sammenhæng, hvor udfaldsvariablen er logaritmen til henholdsvis ingen ansat rater og de lediges afgangsrater, giver en lidt mere retlinjet sammenhæng. Forklaringen kan dog også være, at variansen for ingen ansat rater og afgangsrater bliver meget højere, når knaphedsindekset tager yderlige værdier. Knaphedsindekset korrelerer stærkere med afgangsraten fra ledighed end med ingen ansat rater (modsat på erhvervsgruppeniveau i figur 4.7).

undervurdere udbuddet af arbejdskraft inden for stillinger, som ofte besættes af udenlandsk arbejdskraft.

Anm.: Figurer viser alle indsamlinger under af rekrutteringssurvey. Kun stillinger med minimum 30 surveysvar (figur 4.8) eller 50 ledige (figur 4.9) er vist. Størrelse på de grå cirkler er antal surveysvar (figur 4.8) og antal ledige (figur 4.9). De blå gennemsnitlige sammenhænge er binscatters, de viser det gennemsnitlige niveau for variabelen på y-aksen, beregnet på det pågældende niveau for knaphedsindekset. Disse binscatters er beregnet for alle stillingsbetegnelser, også dem, der er for små til at blive vist. De procentvise afvigelser fra 0 for knaphedsindekset er log-points, dvs. -250 pct. er lige så langt fra 0 som +250 pct.. Spændvidden i knaphedsindekset varierer på de to figurer, fordi kriterierne for, hvornår en stilling er for lille, varierer.

Kilde: Egne beregninger på rekrutteringssurvey, arbejdskraftsreserven og stillingsopslag på Jobnet

Boks 4.3**Konstruktion af knaphedsindekset ud fra stillingsopslag på Jobnet og lediges jobmål**

Knaphedsindekset måler efterspørgslen på arbejdskraft i forhold til udbuddet. Det viser, om der er få ledige (udbud) i forhold til, hvor megen arbejdskraft arbejdsgiverne efterspørger. Det samlede knaphedsindeks for en økonomi, antallet af åbne stillinger delt med antallet af ledige, anvendes bredt i den akademiske litteratur, både i matchteori (Mortensen & Pissarides (1994)) og som indikator for tilstanden på arbejdsmarkedet (Michaellat & Saez (2023)).

Med data fra Jobnet kan knaphedsindekset også konstrueres for den enkelte stillingsbetegnelse. I Jobnets stillingsopslag angiver arbejdsgiverne, om de for eksempel søger en kemiker, en barista eller en inkassomedarbejder. De ledige skal angive jobmål på Jobnet blandt de samme 1.200 ESCOSTAR-stillingsbetegnelser. Den lediges sagsbehandler validerer, om jobmålene er relevante og realistiske, eksempelvis om uddannelseskrav er opfyldte.

Med disse data kan knaphedsindekset beregnes på stillingsniveau: Hvor mange stillingsopslag på eksempelvis svejser er der i forhold til hvor mange ledige, der har svejser som jobmål. Indekset kan også aggregeres til erhvervsgrupper, som forholdet mellem stillingsopslag og jobmål inden for eksempel Jern, metal og auto (hvor svejser hører til).

En vigtig forskel på stillingsopslag og de lediges jobmål er, at hvor arbejdsgiveren kun kan angive én stillingsbetegnelse, vil den ledige typisk have flere jobmål, de søger job indenfor. En ledig kunne opliste arkæolog, museumsinspektør og måske samtidig en ufaglært stillingsbetegnelse som pædagogmedhjælper. I hele kapitel 4 håndteres dette ved at tælle de ledige alle de steder, hvor de søger et job. På figur 4.4, 4.5, 4.6 og 4.7 vil den enkelte ledige derfor ofte indgå flere gange (i eksemplet ovenfor tæller den ledige to gange i *Akademisk arbejde* og én gang i erhvervsgruppen *Pædagogisk, socialt og kirkeligt arbejde*).

Fordi hver ledig har flere jobmål, og fordi mange rekrutteringsforsøg sker uden brug af elektroniske stillingsopslag, er der samlet for det danske arbejdsmarked markant flere jobmål for de ledige, end der er stillingsopslag. I 2018, et omtrentligt konjunktur neutralt år, var der samlet omkring 0,1 stillingsopslag per lediges jobmål (eller 9 jobmål for hver jobopslag).

Divideres antallet af stillingsopslag med antallet af jobmål får man dermed et mål som er relativt lavt, hvis det ligger mellem 0 og 0,1, og relativt højt, hvis det ligger mellem 0,1 og uendeligt. Det er hverken analytisk eller formidlingsmæssigt hensigtsmæssigt med en indikator, som fordeler sig sådan. Knaphedsindekset skal derfor omskaleres: Normaliser først med det samlede niveau i 2018, 0.1. Tag dernæst den naturlige logaritme, så indekset måles en afvigelse fra nul. Lad V_{it} være antal stillingsopslag for stillingsbetegnelse i på tidspunkt t og U_{it} er antal jobmål, og definer:

$$knaphedsindeks_{it} = \ln\left(\frac{V_{it}}{U_{it}}\right) - \ln\left(\frac{V_{2018}}{U_{2018}}\right) \quad \text{hvor } V_{2018} = \sum_i V_{i2018} \quad \text{og } U_{2018} = \sum_i U_{i2018}$$

Resultatet bliver en indikator, som beskriver, hvor langt hver enkelt stilling (eller arbejdsmarkedet som helhed) er fra det samlede niveau i 2018. En værdi på -50 pct. viser overudbud af arbejdskraft for en given stillingsbetegnelse (eller arbejdsmarkedet som helhed), og en værdi på +50 pct. viser en præcist tilsvarende overefterspørgsel. I denne publikation angives indekset i procenttal, der er tog reelt tale om log-point. Knaphedsindekset kan derfor være under -100 pct. for stillingsbetegnelser med stort overskud af ledige.

Figurene 4.8 og 4.9 demonstrerer nødvendigheden af at log-transformere knaphedsindekset, før det anvendes analytisk: Arbejdsgivernes rate for ingen ansættelse og de lediges afgangsrater følger det log-transformerede indeks, ikke det "rå" forhold mellem stillingsopslag og jobmål.

Knaphedsindekset på stillingsniveau påvirker også løndannelsen i Danmark (Hoeck (2023)), danske virksomheders villighed til at afskedige (Bertheau, Kudlyak, Larsen & Bennedsen (2023)) og franske virksomheders rekrutteringsudfordringer (le Barbanchon, Ronchi & Sauvagnat (2023)),

Litteraturhenvisninger

Bertheau, A., Kudlyak, M., Larsen, B., & Bennedsen, M. (2023). Why firms lay off workers instead of cutting wages: Evidence from matched survey-administrative data. (Working paper, [link](#))

Le Barbanchon, T., Ronchi, M., & Sauvagnat, J. (2023). Hiring Frictions and Firms' Growth. (Working paper, [link](#))

Hoeck, C. P. (2023). Wage effects of labor market tightness. (Working paper, [link](#)).

Michaillat, P. og Saez, E. (2023). $u^* = \sqrt{uv}$ (Working paper, [link](#))

Mortensen, D. T., & Pissarides, C. A. (1994). Job creation and job destruction in the theory of unemployment. The review of economic studies, 61(3), 397-415. ([link](#))

5. Samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsulykker

Danmark har en lang tradition for en stærk arbejdsmiljøindsats. Arbejdsgiveren har ansvaret for, at arbejdsmiljøet er sikkert og sundt, mens også ledere og ansatte skal medvirke til, at arbejdsforholdene er fuldt forsvarlige. Arbejdsmarkedets parter og myndighederne bidrager dertil både hver for sig og i fællesskab til at skabe et sundt og sikkert arbejdsmiljø.

Et lavt sikkerhedsniveau kan have store konsekvenser for den enkelte arbejdstager og arbejdsgiver. Samtidig kan det koste samfundet dyrt, hvis sikkerheden ikke er i højsædet på de danske arbejdspladser.

Denne analyse tydeliggør, at arbejdsulykker medfører betydelige omkostninger for både det offentlige, arbejdsgivere og den enkelte arbejdstager. Konkret estimeres det, at de samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsulykker er 28,4 mia. kr. om året, hvilket svarer til 1 pct. af BNP i 2023.

Omkostningerne skønnes ved at sammenligne udviklingen i lønindkomst, sygefravær og sundhedsudgifter for personer med en anerkendt arbejdsulykke med en gruppe sammenlignelige personer, der *ikke* har været udsat for en arbejdsulykke. Herefter er effekten af arbejdsulykker beregnet som forskellen i udviklingen mellem de to grupper. Analysen tager udgangspunkt i anerkendte arbejdsulykker, der er sket i år 2015, og tæller i alt ca. 11.000 personer.

Der vil være store økonomiske gevinster for særligt det offentlige og arbejdsgiverne ved effektiv ulykkesforebyggelse, såvel som virksomme indsatser for at fastholde tilskadekomne på arbejdsmarkedet. Tilskadekomne skønnes samlet set at have et tab på 2,6 mia. kr., mens arbejdsgiverne og det offentlige skønnes at have et tab på henholdsvis 14,2 mia. kr. og 11,5 mia. kr.

Tabet for tilskadekomne skyldes især, at deres lønindkomst falder, når de har været udsat for en arbejdsulykke. Faldet i lønindkomsten kan udelukkende tilskrives en lavere arbejdsmarkedsdeltagelse og et lavere timetal blandt tilskadekomne, der fortsat er i beskæftigelse. Den lavere lønindkomst er således *ikke* drevet af en nedgang i timelønnen.

Analysen viser derfor et økonomisk potentiale i at understøtte, at tilskadekomne bibeholder deres tilknytning til arbejdsmarkedet efter en arbejdsulykke. Hertil kan bemærkes, at der som en del af *aftale*

om et forbedret arbejdsskadesystem fra 2022 er blevet nedsat en teknisk arbejdsgruppe om arbejdsmarkedstilknytning på arbejdsskadeområdet, som skal undersøge årsagerne til den lave arbejdsmarkedstilknytning blandt tilskadekomne og pege på mulige forbedringstiltag på området.

Arbejdsgivernes øgede omkostninger ved arbejdsulykker kan primært henføres til en lavere værditilvækst i produktionen som følge af et lavere arbejdsudbud. Dertil kommer udgifter til erstatninger og et øget sygefravær blandt de tilskadekomne.

Endeligt kan omkostningerne for det offentlige særligt forklares af øgede udgifter til forsørgelsesydelse. Hertil kommer at indtægterne fra indkomstskatter samt tilbageløbet fra moms og afgifter mindskes som følge af færre arbejdstimer og mindre produktion.

Samlet set illustrerer analysen et stort økonomisk potentiale i forhold til at styrke arbejdsmiljøet og sikkerheden på danske arbejdspladser. Samtidig understreger analysen vigtigheden af indsatser, der fastholder tilskadekomne i job, såvel som ulykkesforebyggende indsatser, herunder Arbejdstilsynets indsats for at fremme sikkerhedskulturen på de danske virksomheder.

Et sikkert arbejdsmiljø og ulykkesforebyggelse har tilsvarende haft et politisk fokus i de foregående år, senest i forbindelse med vedtagelsen af en ny arbejdsmiljøaftale i foråret 2023, hvor der blev afsat en historisk stor bevilling på 1,3 mia. kr. i perioden 2023-2026 til *Aftale om en fremtidssikret arbejdsmiljøindsats og indsats mod social dumping*. Efterfølgende er forligskredsen blevet enige om en handlingsplan mod arbejdsulykker, der skal understøtte, at færre arbejdstagere kommer ud for en arbejdsulykke.

5.1 Indledning

Hvert år kommer omkring 60.000 personer til skade i forbindelse med deres arbejde, hvilket både har store menneskelige og samfundsøkonomiske konsekvenser⁸.

Omkostninger til erstatning på arbejdsskadeområdet udgjorde i gennemsnit 5,1 mia. kr. (2023-pl.⁹) om året i perioden 2016 til 2022. Heraf var 4,3 mia. kr. udgifter til erstatninger for tabt erhvervssevne, mens 0,8 mia. kr. var udgifter til mén-godtgørelse. 64 pct. af den samlede erstatningssum udbetales til personer, der har været udsat for en arbejdsulykke, mens resten udbetales til personer med en erhvervs sygdom.

De samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsskader er dog betydeligt højere end den erstatningssum, der udbetales inden for arbejdsskadesystemet. Det skal ses i lyset af, at erstatninger for tabt

⁸ Tallet henviser til det gennemsnitlige antal anmeldte erhvervs sygdomme og arbejdsulykker (ekskl. COVID-19 relaterede ulykker) i perioden 2017-2022.

⁹ 2023-pl. henviser til forbrugerprisindekset ved opregning af sundhedsudgifter og erstatninger, mens lønindkomst opregnes ved brug af Danmarks Konvergensprogram 2023.

erhvervsevne primært sigter mod at dække tab af arbejdsindkomst, mens de samfundsøkonomiske omkostninger indebærer en lavere produktion, i form af en lavere lønsum og mindre indtjening i virksomhederne, samt øgede sundhedsudgifter til behandling af skaderne.

I denne analyse foretages en egentlig effektanalyse af de samfundsmæssige omkostninger ved en skadesårgang, i form af et produktionstab (BNP-virkning) og øgede sundhedsudgifter. Konkret estimeres de samfundsmæssige omkostninger ud fra arbejdsskadernes kausale effekt på tilskadekomnes lønindkomst, sygefravær og behandlingsudgifter efter anmeldelsen af skaden.

Analysen er afgrænset til arbejdsulykker, da erhvervssygdomme kan være opstået flere år før skadesanmeldelsen, hvilket vanskeliggør en afgrænsning af analyseperioden.

Afslutningsvist fordeles den estimerede BNP-virkning af arbejdsulykker ud på nettoomkostninger for hhv. tilskadekomne, virksomheder og det offentlige med henblik på at afdække virksomhedernes og det offentliges økonomiske incitamentter til at forebygge arbejdsulykker.

5.2 Arbejdsskadesystemet

Arbejdsskader defineres som skader, der er forårsaget af arbejdet eller de forhold, det er foregået under. Der skal med andre ord være en sammenhæng mellem skaden og det arbejde, den tilskadekomne har udført.

Arbejdsskadesystemet yder økonomisk erstatning for en skade, der er opstået efter en arbejdsrelateret ulykke eller sygdom. Systemet understøtter dermed, at tilskadekomne og deres efterladte kompenseres for deres tab.

Arbejdsskadebegrebet dækker to forskellige typer af skader:

- Arbejdsulykker, som er en fysisk eller psykisk skade, som opstår efter en hændelse eller en påvirkning, der er sket pludseligt eller inden for fem dage.
- Erhvervssygdomme, som er sygdomme, der skyldes arbejdet eller arbejdsforholdene, og som kan være forårsaget af påvirkninger gennem kortere eller længere tid.

Arbejdsgiveren betaler for følgerne af en arbejdsulykke gennem en lovpligtig forsikringsordning. Dette skyldes, at arbejdsskadesikringsloven hviler på princippet om, at arbejdsgiveren er objektivt ansvarlig for arbejdsskaden. Dermed har loven også til formål at understøtte forebyggelse af arbejdsskader gennem arbejdsgivernes finansiering af erstatninger.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES) er den ansvarlige myndighed på arbejdsskadeområdet, og har dermed kompetencen til at træffe afgørelser om anerkendelsesspørgsmålet og evt. erstatningsudmåling. Det er arbejdsgiveren, der er forpligtet til at anmelde en arbejdsulykke. Arbejdsulykker behandles i første omgang af arbejdsgiverens forsikringsselskab. Forsikringsselskabet skal efterfølgende sende sagen videre til AES, hvis de vurderer, at skaden kan give ret til erstatning, eller hvis det vurderes, at ulykken ikke er omfattet af arbejdsskadessikringsloven. Læger og tandlæger har pligt til at anmelde en sygdom, hvis der er mistanke om, at den er forårsaget af arbejdet.

I arbejdsskadesager træffer AES indledningsvist afgørelse om, hvorvidt skaden kan anerkendes som en arbejdsskade. Herefter træffes afgørelse om, hvorvidt arbejdsskaden har medført et varigt mén, og om tilskadekomne på grund af arbejdsskaden har tab af erhvervsevne.

AES træffer afgørelse om varigt mén på grundlag af en vurdering af skadens medicinske art og omfang, samt hvordan skaden påvirker den tilskadekomnes personlige livsførelse. Varigt mén kan som udgangspunkt først fastsættes, når den helbredsmæssige tilstand er varig og skal samtidig være på mindst 5 procent, før den tilskadekomne er berettiget til godtgørelse.

I sager med tab af erhvervsevne vurderer AES tilskadekomnes nedgang i indtægt som følge af arbejdsskaden. Det bliver således vurderet, hvad tilskadekomne ville have tjent, hvis skaden *ikke* var sket, og beløbet sammenholdes herefter med vedkommendes mulighed for indtjening og erhverv efter skaden. Hvis tilskadekomne har et varigt erhvervsevnetab på mindst 15 pct., er vedkommende berettiget til erstatning. Erhvervsevnetabsprocenten fastsættes fra 15 procent og derefter i 5 procentsintervaller op til 100 procent. Med arbejdsskadeaftalen fra 2022 blev det aftalt, at erhvervsevnetabet fremover skal fastsættes i 10 procentsintervaller. Dog fastholdes et niveau på 15 pct. erhvervsevnetab, så intervallerne fremadrettet bliver 15 pct., 20 pct., 30 pct. osv.

5.3 Omfanget af arbejdsulykker

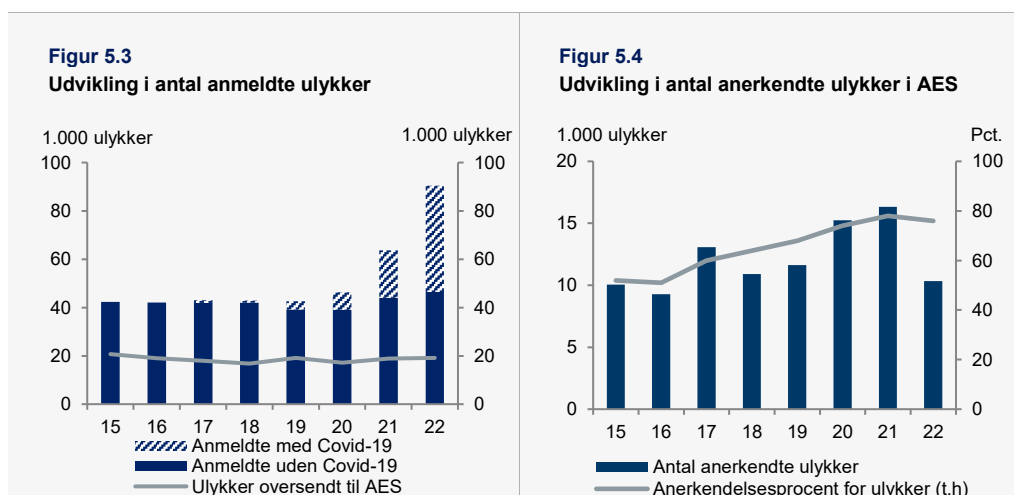
I 2022 blev der anmeldt ca. 90.300 arbejdsulykker til Arbejdstilsynet, hvilket er det højeste antal nogensinde, *jf. figur 5.1*. Det høje antal arbejdsulykker kan dels forklares af, at der siden 2020 har været anmeldt et stort antal COVID-19-relaterede arbejdsulykker. Det skønnes, at ca. 44.000 ulykker, svarende til ca. halvdelen af anmeldelserne i 2022, er relateret til covid-19.

Fra 2015 til 2019 blev der anmeldt ca. 42.000 arbejdsulykker om året. Når der ses bort fra covid-19 relaterede arbejdsulykker er antallet af anmeldte ulykker steget frem mod 2022. Uden COVID-19-krisen blev der anmeldt ca. 46.000 arbejdsulykker.

Forsikringsselskaberne har i førnævnte periode årligt sendt ca. 20.000 sager videre til AES, *jf. figur 5.2*. Figur 5.2 viser derudover anerkendelsesprocenten ved de oversendte sager. Af figuren fremgår, at anerkendelsesprocenten er steget fra ca. 50 pct. i 2016 til knap 80 pct. i 2021 og 2022. I 2013 afsagde

Højesteret en dom om ulykkesbegrebet, som medførte et fald i antallet af sager om arbejdsulykker, der kunne anerkendes. Højesteret har i to højesteretsdomme fra 2016 præciseret ulykkesbegrebet yderligere. Stigningen i antallet af anerkendte arbejdsulykker kan ses i sammenhæng med, at kriterierne for anerkendelse er blevet præciseret ved højesteretsdommene fra 2016. Yderligere skete der i 2020 en lovændring af anerkendelsesbegrebet for ulykkesager, som tilsvarende har bidraget til en stigende anerkendelsesprocent.

Det bemærkes, at antallet af arbejdsulykker opgøres i anerkendelsesåret, hvilket kan være forskelligt fra anmeldelsesåret. Videre bemærkes, at antallet af anerkendelser også kan påvirkes af sagsbehandlingsressourcer i AES i det enkelte år. Det relativt lave antal anerkendte arbejdsulykker i 2022 skyldes bl.a., at AES har idriftsat et nyt sagsbehandlingssystem, som har påvirket produktiviteten i nedadgående retning, hvorfor faldet i antallet af anerkendte sager *ikke* er et udtryk for et generelt fald i antallet af arbejdsulykker.

Anm.: Anmeldte ulykker opgøres i anmeldelsesåret, hvorimod anerkendte ulykker opgøres i anerkendelsesåret. Ulykker relateret til covid er et estimeret antal, som er fundet ved, at anmelderens beskrivelse af ulykken indeholder mindst én af følgende: 'corona', 'covi', 'cowid', 'corvid', 'pcr', 'smit', 'positiv', 'cv' eller '19'.

Kilde: AES' Arbejdsskadedatastatistik 2021 og 2022 samt 'Arbejdstilsynet Årsopgørelse 2022'.

Typer af arbejdsulykker

Blandt de anerkendte ulykker er forstrækninger mv., knoglebrud og sårskader blandt de hyppigste skadestyper. Hvis man betragter skadesarterne for skadesårgang 2015, udgjorde forstrækninger mv. alene ca. 4.400 sager, svarende til 39 pct. af ulykkerne, *jf. tabel 5.1*. Forstrækninger er ligeledes den hyppigste årsag til erstatninger for tabt erhvervssevne og kompensation for varige mén. Af de ulykker, der blev

vurderet at medføre et erhvervsevnetab over 15 pct., eller en men-grad over 5 pct., udgjorde forstrækninger hhv. 39 og 41 pct. (*ikke vist*). Disse skader havde i gennemsnit en erhvervstabsprocent på 40 og en men-grad på 8 pct., hvilket er lidt under gennemsnittet for alle ulykker.

Tabel 5.1
Arbejdsulykker fordelt på skadesart, 2015

	Alle anerkendte arbejdsulykker	Antal ulykker med méngrad over 5 pct.	Gennemsnitlig méngrad	Antal ulykker med erhvervsevnetab over 15 pct.	Gennemsnitlig erhvervsevnetabsprocent
Forstuvning, forvridning, forstrækning	4.429	2.630	8	331	40
Knoglebrud	2.398	1.490	9	154	40
Sårskade	1.080	340	8	21	35
Hjernerystelse og indre kvæstelser	534	400	10	93	50
Flere skader	516	343	11	71	50
Skader pga chok	238	155	11	62	54
Bløddelsskade	229	88	8	15	45
Amputation	130	85	14	-	-
Forbrænding	122	32	12	-	-
Skader pga lyd eller vibration	112	42	8	-	-
Forgiftning	73	30	8	-	-
Skadens art uoplyst	1.357	669	23	85	42
I alt	11.218	6.304	11	836	45

Anm.: I tabellen opgøres antal afgørelser mht. anerkendelse, mén og tab af erhvervsevne blandt ulykker, der er sket i 2017. Opgørelsen henviser til antal afgørelser til og med januar 2023. Den gennemsnitlige erhvervsevnetabsprocent og méngrad beregnes for personer med et erhvervsevnetab og méngrad på hhv. over eller lig 15 pct. og 5 pct. Af diskretioneringshensyn fremgår tallet *ikke*, hvis der er under fem observationer i en gruppe.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og egne beregninger.

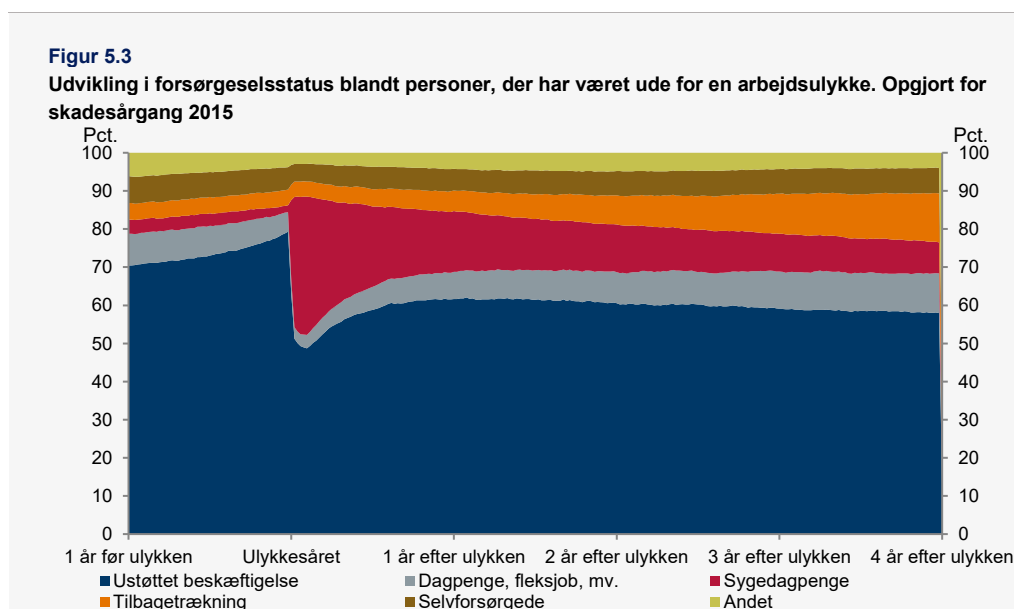
Forsørgelsesstatus blandt tilskadekomne

Arbejdsulykker har stor betydning for tilskadekomnes arbejdsmarkedstilknytning på såvel kort som langt sigt.

Som figur 5.3 viser, var ca. 79 pct. i udstøttet beskæftigelse umiddelbart før, de blev udsat for en arbejdsulykke, mens ca. 6 pct. var selvforsørgende (herunder selvstændige). De resterende ca. 15 pct. er kommet til skade i forbindelse med støttet beskæftigelse, praktik, aktivering, studiejob mv.

Umiddelbart efter arbejdsulykken falder andelen, der er i beskæftigelse, med ca. 30 pct. point, så kun knap halvdelen er i beskæftigelse. Et år efter arbejdsulykken stiger andelen, der er i beskæftigelse, til ca. 61 pct. Andelen af personer i beskæftigelse kommer dog ikke tilbage på samme niveau som før skadestidspunktet. Efter fire år er blot 58 pct. i arbejde.

Hovedparten af faldet i beskæftigelsen modsvares umiddelbart efter ulykken af en stigning i sygedagpenge samt en stigning i tilbagetræknings- og øvrige forsørgelsesydelse på længere sigt.

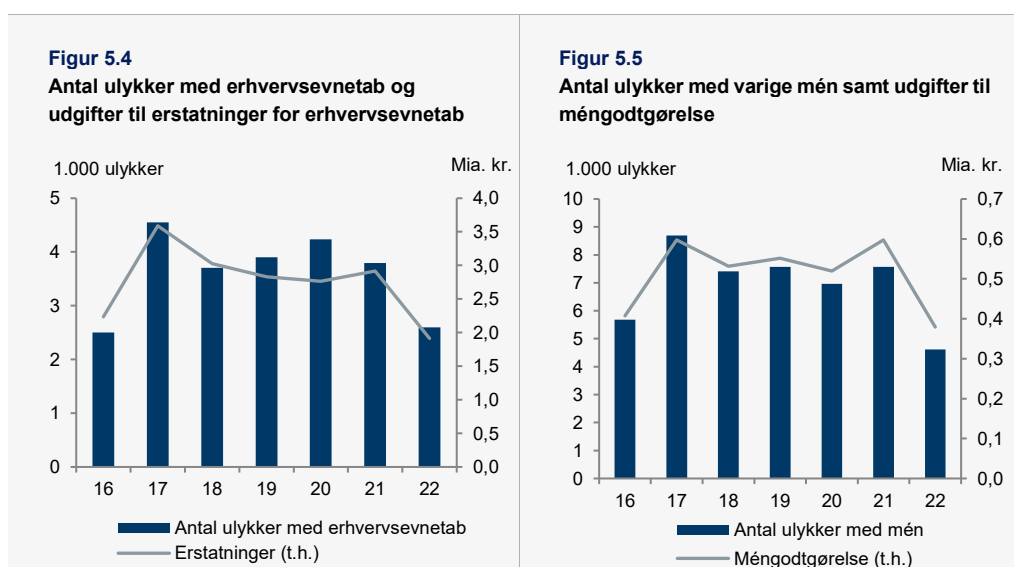

Anm.: Personerne er ude for en arbejdsulykke i uge 0. Figuren viser ét år før ulykken og fire år efter. Ulykkerne er grupperet efter ulykkestidspunktet. Dagpenge, fleksjob, mv. dækker over dagpenge, fleksjob, integrationsydelse, kontanthjælp, kontantydelse, ledighedsydelse, ressourceforløb, revalidering og uddannelseshjælp. Tilbagetrækning dækker over efterløn, fleksydelse og førtidspension samt udvandring, folkepension og død. Sygedagpenge dækker over sygedagpenge og jobafklaringsforløb. Andet indeholder barsel, feriedagpenge, rotationsvikar, SU, SVU og voksenlærling.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, DREAM og egne beregninger.

Erstatninger og godtgørelser

Udgifterne til erstatninger og godtgørelse i forbindelse med arbejdsulykker udgør samlet set omkring 3,3 mia. kr. årligt (2023-pl). Heraf udgør udgifter til erstatninger for tabt erhvervsevne ca. 2,8 mia. kr., jf. figur 5.4. Tilsvarende faldet i antal anerkendte ulykker (se figur 5.2) ses et fald i antallet af ulykker med erhvervsevnetab eller varige mén. Udgifterne til erstatninger og men-godtgørelse varierer fra år til år, afhængigt af antallet af afsluttede sager i det givne år.

Anm.: Erhvervsevnetab, mén, erstatninger og méngodtgørelser udregnes i året for afgørelse og er opregnet til 2023 priser.

Kilde: AES' Arbejdsskade-statistik 2021 og 2022.

5.4 Data

Analysepopulationen er indledningsvist afgrænset via en registeropgørelse over arbejdsskader, der er blevet behandlet i AES. Registeret indeholder bl.a. oplysninger om anmeldelsestidspunkt, typen af skade, mén-grad, erhvervsevnetab, mén-godtgørelser, erstatninger mv. Der anvendes derudover registerdata omkring tilskadekomnes løn, arbejdstid og fravær i årene efter en arbejdsulykke for at estimere effekten af en arbejdsulykke for tilknytningen til arbejdsmarkedet. Endeligt måles værdien af det øgede forbrug af sundhedsydelse via registre for forbrug til sygehus (Landspatientregisteret), praktiserende læger (Sygesikringsregisteret) og medicin (Lægemedelstatistikregisteret). Udgifterne indregnes som hhv. DRG- og DAGS-takster inkl. genoptræning, honorarer for konsultationer og lægemidlernes markedspriser.

Analysen tager udgangspunkt i arbejdsulykker, som fandt sted i 2015. Årsagen til at tage udgangspunkt i år 2015 er dels, at nogle arbejdsskadesager først afgøres endeligt nogle år efter skaden er sket. I sager med tab af erhvervsevne kan sagsbehandling i nogle tilfælde være op til fem år eller mere. Ved at tage udgangspunkt i skadesårgang 2015 sikres det derfor, at der analyseres på sager, hvor langt størstedelen er endeligt afgjort.

Derudover er den pågældende skadesårgang valgt, da analysen forudsætter, at der analyseres på en årrække før arbejdsulykken. Dette skyldes, at der skal kunne analyseres på pre-trends mellem tilskadekomne og personer i kontrolgruppen i årene op til en arbejdsulykke. Samtidig er der behov for at kunne analysere årene efter arbejdsulykken med henblik på at estimere den varige effekt.

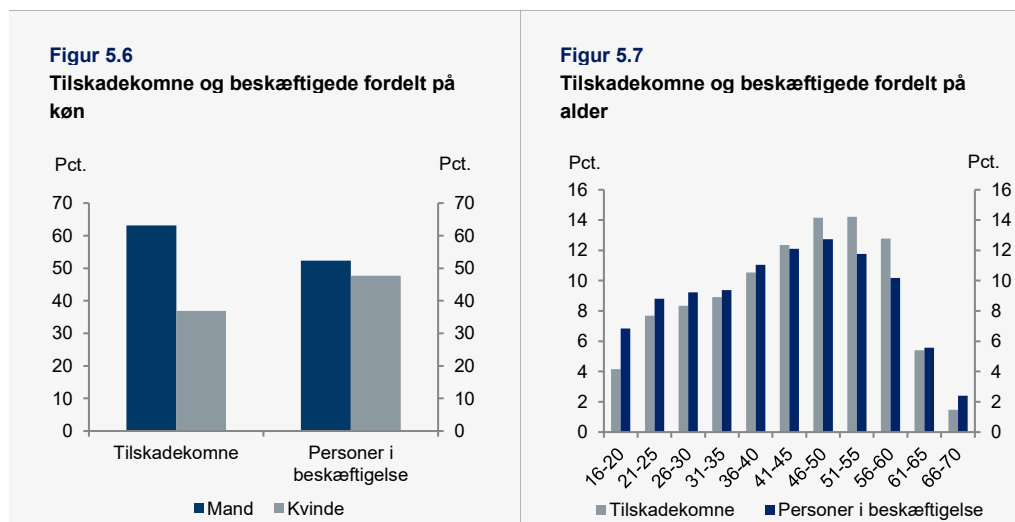
Analysepopulation

Analysepopulationen er afgrænset til tilskadekomne i aldersgruppen 16 til 70 år. I tilfælde hvor personer har været udsat for flere arbejdsulykker medtages udelukkende vedkommendes første arbejdsulykke for at undgå, at én tilskadekommen indgår flere gange i analysen. Den endelige analysepopulation tæller 11.002 personer, som har været udsat for en arbejdsulykke i 2015.

Det er ikke fuldstændigt tilfældigt, hvem der kommer ud for en arbejdsulykke. Nedenfor præsenteres, hvordan analysepopulationen adskiller sig fra personer, der var i beskæftigelse i november 2015, ved de variable der er foretaget matching på ved dannelsen af kontrolgruppen.

Der ses en tendens til, at flere mænd end kvinder udsættes for en arbejdsulykke, *jf. figur 5.6*. På tværs af køn sker 63 pct. af arbejdsulykkerne blandt mænd, mens de resterende 37 pct. sker blandt kvinder. Dette afviger fra kønsfordelingen blandt beskæftigelsen samlet set, hvor fordelingen er 52 og 48 pct. for henholdsvis mænd og kvinder. Kønsbalancen kan forklares med, at flere mænd arbejder i brancher, hvor der er større ulykkesforekomst, fx bygge og anlægsbranchen (*se figur 5.10*).

Samtidig er der generelt flere ældre, der udsættes for en arbejdsulykke, *jf. figur 5.7*. Særligt er personer mellem 46-60 år overrepræsenterede i ulykkesstatistikken. Personer i aldersgruppen 56-60 år udgør ca. 13 pct. af personer med en arbejdsulykke, mens de udgør 10 pct. af den samlede beskæftigelse. Den modsatte tendens ses for unge, hvor personer mellem 16 og 20 år udgør 4 pct. af arbejdsulykker, mens de udgør 7 pct. af alle beskæftigede.

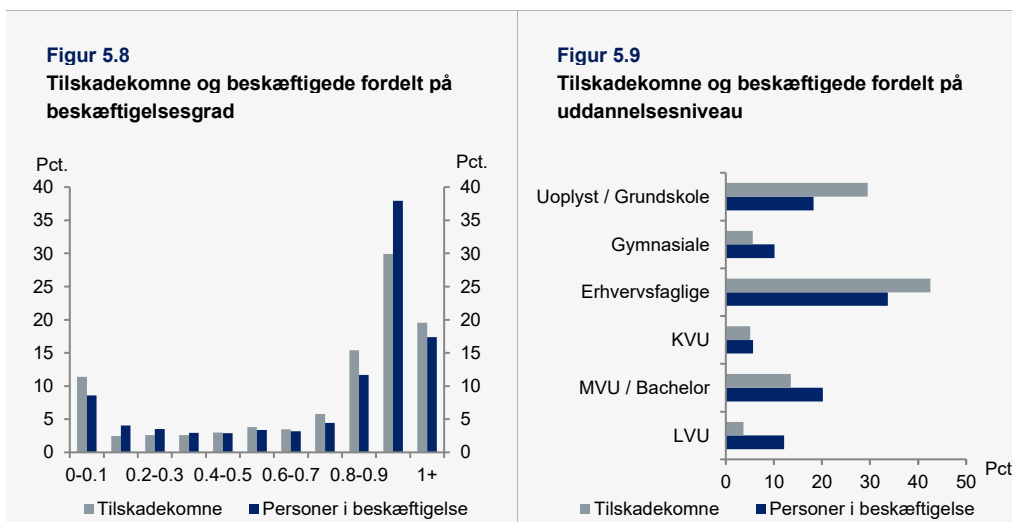

Anm.: Personer i beskæftigelse dækker over alle mellem 16 og 70 år, som er i beskæftigelse i november 2015.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring, lovmodel og egne beregninger.

Der ses tilsvarende forskelle i den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad på tværs af tilskadekomne og den samlede gruppe af personer i beskæftigelse. Andelen af personer med en beskæftigelsesgrad mellem 0,9 og 1 er 8 pct. point højere blandt alle personer i beskæftigelse end for personer med en arbejdsskade, *jf. figur 5.8*. Den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad er dog nærmest ens for de tilskadekomne og alle personer i beskæftigelse (hhv. 76 og 77 pct.).

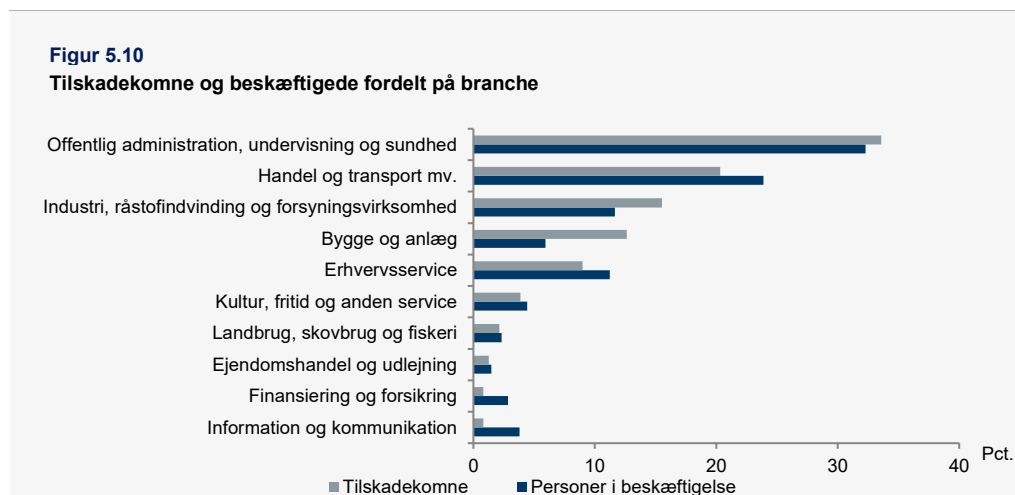
Arbejdsulykker forekommer derudover hyppigere blandt personer med en kortere uddannelse end for personer med en længere uddannelse, *jf. figur 5.9*. Personer med grundskole eller erhvervsfaglig som højeste uddannelse er overrepræsenterede blandt tilskadekomne. Konkret sker 29 pct. af arbejdsulykkerne blandt personer med grundskoleuddannelse, selvom denne gruppe kun udgør 18 pct. af alle beskæftigede.

Anm.: Figur 5.8 viser beskæftigelsesgraden året i år 2014. En beskæftigelsesgrad på 100 pct. svarer til fuldtidsbeskæftigelse på 160,33 timer om måneden. Personer i beskæftigelse dækker over alle mellem 16 og 70 år, som er i beskæftigelse i november 2015.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, lovmodel og egne beregninger.

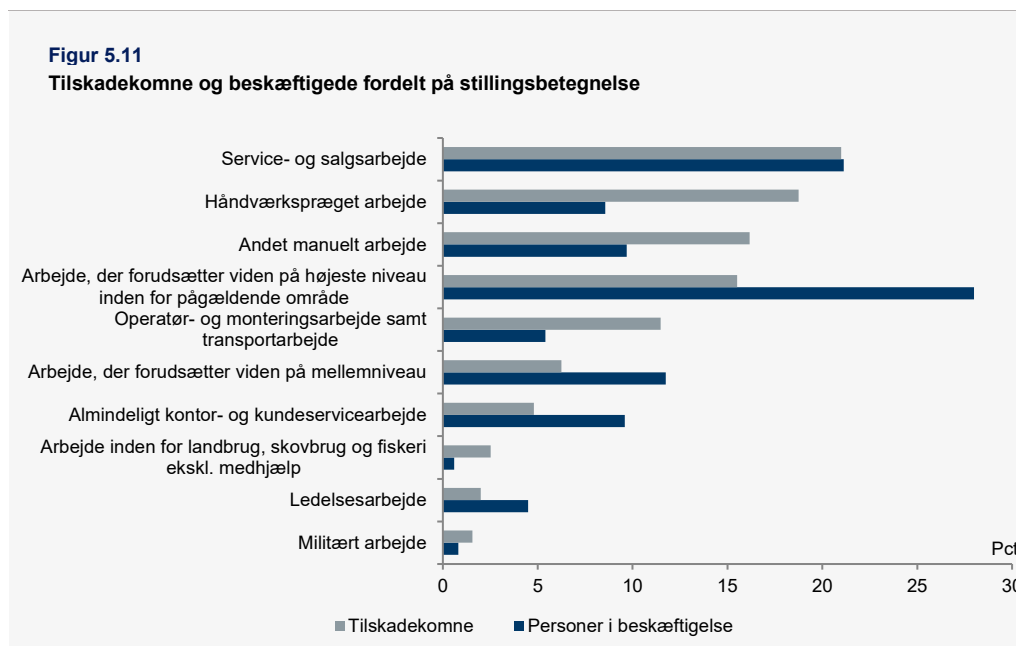
Størstedelen af arbejdsulykker sker i brancherne *Offentlig administration, undervisning og sundhed* og *Handel og transport*, jf. figur 5.10. Det gælder dog også, at disse brancher har mange beskæftigede. Den største overrepræsentation af arbejdsulykker ses i stedet i brancherne *Bygge og anlæg* (13 pct. af de tilskadekomne mod 6 pct. af den samlede beskæftigelse) og *Industri, råstofvinding og forsyningsvirksomhed* (16 pct. af de tilskadekomne mod 12 pct. af den samlede beskæftigelse).

Anm.: Brancherne er inddelt efter standardgruppe 10 ved Dansk Branchekode (DB). Personer i beskæftigelse dækker over alle mellem 16 og 70 år, som er i beskæftigelse i november 2015.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, lovmodel og egne beregninger.

Der er tilsvarende forskel på forekomsten af arbejdsulykker på tværs af stillingsbetegnelser, *jf. figur 5.11*. Personer med manuelt og håndværkspræget arbejde er stærkt overrepræsenteret blandt tilskadekomne. I alt sker 19 pct. af arbejdsulykkerne for personer med håndværkspræget arbejde, selvom denne gruppe kun udgør 9 pct. af de beskæftigede. Derimod er der kun 16 pct. af arbejdsulykkerne, som sker for personer med arbejde, der kræver det højeste vidensniveau inden for det pågældende område, mens de udgør 28 pct. af alle beskæftigede.

Anm.: Figuren viser 1-cifret discokoder. For personer med en arbejdsulykke findes discokoden i måneden skaden finder sted. For resten af befolkningen bruges ultimo november som referencemåned. Personer i beskæftigelse dækker over alle mellem 16 og 70 år, som er i beskæftigelse i november 2015.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, lovmodel og egne beregninger.

En tilsvarende opgørelse er lavet for sektor. Her ses det, at personer der er udsat for en arbejdsulykke er svagt underrepræsenterede i den private sektor. I alt skete 64 pct. af arbejdsulykkerne i den private sektor, mens 68 pct. af de beskæftigede arbejdede i den private sektor i 2015.

5.5 Metode

I denne analyse er de samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsulykker afgrænset til at omfatte produktionstab (tabt BNP), samt de øgede sundhedsudgifter til behandlingen af skaderne og deres følgevirkninger, der i fravær af arbejdsulykkerne kunne have været anvendt til andre formål.

Der ses således bort fra de velfærdstab, som ikke direkte kan værdiansættes – eksempelvis direkte eller indirekte virkninger på de tilskadekomnes livskvalitet, som ikke skyldes økonomiske forhold. Der ses desuden bort fra alle udgifter til andet offentligt forbrug end sundhedsudgifter, fx øgede udgifter i beskæftigelsesindsatsen.

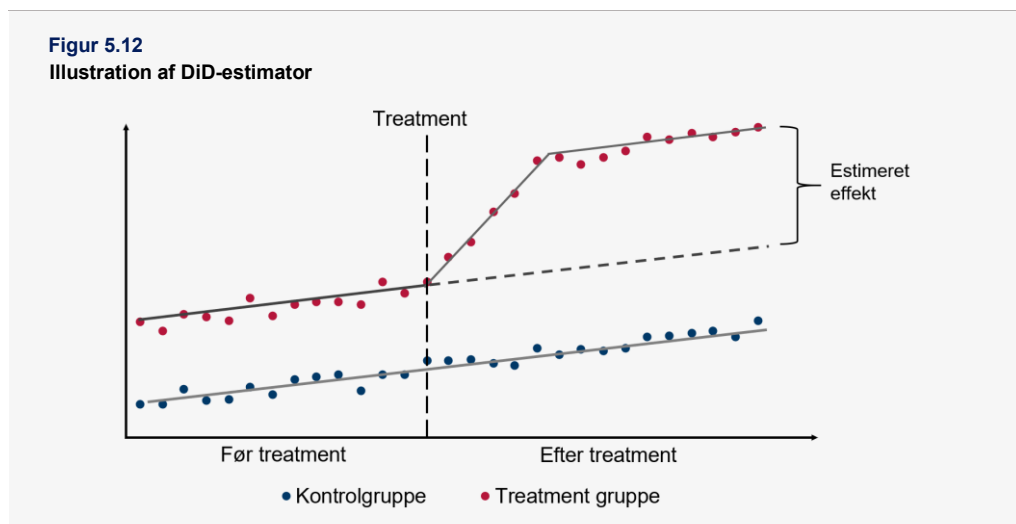
De samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsulykker opgøres ved at estimere de gennemsnitlige kausale effekter af arbejdsulykker på hhv. lønindkomst, sygefravær og sundhedsudgifter og derefter opregne gennemsnitseffekterne til de samlede effekter på produktion og sundhedsudgifter.

Identifikation af effekterne

Der anvendes en DiD-estimator (difference-in-difference-estimator) til at identificere effekten på hhv. lønindkomst, sygefravær og sundhedsudgifter.

Med DiD-estimatoren estimeres effekten ved at sammenligne udviklingen i de relevante variable henover anmeldelsestidspunktet for de tilskadedkomne (treatmentgruppe) med udviklingen for en gruppe personer, der *ikke* har været udsat for en arbejdsulykke, men er sammenlignelige (kontrolgruppe). Effekten kan herefter beregnes som forskellen i udvikling mellem de to grupper.

For at DiD-estimatoren kan identificere effekten, skal den underliggende udvikling være ens for treatment- og kontrolgruppen. Dette undersøges ved at sammenligne pre-trends dvs. udviklingen før arbejdsulykken for hhv. tilskadedkomne og kontrolgruppen. Det teoretiske rationale bag DiD-estimatoren er vist i figur 5.12 nedenfor. Figuren viser, at udviklingen i treatment- og kontrolgruppen følger hinanden frem til treatment. På grund af ligheden i gruppernes pre-trends antages det, at grupperne også ville have udviklet sig ens, hvis treatmentet *ikke* var indtruffet, og at kontrolgruppen således er et godt sammenligningsgrundlag for, hvordan treatmentgruppen havde udviklet sig, hvis ikke den var kommet ud for en arbejdsskade. Den estimerede effekt er derfor forskellen mellem treatment- og kontrolgruppen efter treatment, når der tages højde for gruppernes eventuelle niveauforskel inden treatment.

Treatment- og kontrolgruppe

For at sikre samme underliggende trends for de tilskadedkomne og kontrolgruppen, dannes en kontrolgruppe, der ligner de tilskadedkomne på en række observerbare karakteristika, der kan have betydning for udviklingen i de variable, vi er interesserede i at estimere effekten på. Dette gøres ved hjælp af matching-metoden¹⁰.

Matching kan foretages via propensity score matching (PSM), hvor der tages udgangspunkt i de kontroller, der samlet set estimeres at ligne de tilskadedkomne mest, eller via eksakt matching, hvor den enkelte tilskadedkomne får en kontrolobservation, som har præcis samme karakteristika på en række variable.

Med PSM kan der kontrolleres for en lang række karakteristika, da matchingen sker ved at foretage en parametrisk estimation af, hvor meget den tilskadedkomne ligner kontrollen, og matche med de kontroller, der ligner mest.

Ved eksakt matching vil den enkelte kontrol *alt andet lige* være et bedre match til den tilskadedkomne, men det kræver et relativt stort antal potentielle kontroller at finde eksakte match frem for blot at tage de tætteste match. I de tilfælde, hvor der ikke er et eksakt match, vil observationen udgå af analysesættet, og analysen vil blive mindre repræsentativ. Når eksakt matching anvendes, er der således en afvejning mellem, hvor mange og hvor detaljerede kontrolvariable der matches efter, og hvor mange observationer, som bortselekteres fra analysen.

Da antallet af personer, som udsættes for en arbejdsskade er en relativt lille gruppe sammenholdt med de personer, der ikke gør, er der gode muligheder for at anvende eksakt matching i analyserne af arbejdsskader, dvs. der kan matches eksakt på et relativt detaljeret niveau, uden at bortselekttere en væsentlig del af observationerne.

I den konkrete analyse tages udgangspunkt i eksakt matching på følgende karakteristika: Køn, branche (standardgruppe 36), stillingsbetegnelse (1-cifret disco-kode), sektor (privat eller offentlig) og uddannelsesniveau. Derudover bruges PSM til at matche på alder og beskæftigelsesgrad tre år før arbejdsulykken. Ved disse to variable sker matching via nearest neighbour metoden, hvor tilskadedkomne og kontrollen matches, når afstanden mellem propensity score er mindst. Eftersom der matches eksakt på flere variable med et større antal kategorier, er der et mindre antal observationer af personer med en

¹⁰ Denne metodiske tilgang anvendes tilsvarende i analysen *Changing Tracks: Human Capital Investment After Loss of Ability* (Humlumet al., 2022).

arbejdsulykke, der *ikke* kan findes et match til. Af de oprindelige 11.002 personer findes der et match til 10.092 personer.

Af tabel 5.2 fremgår, at de tilskadekomne og kontrolgruppen er tilnærmelsesvist ens på de karakteristika, der ikke matches eksakt på. I gennemsnit er kontrolgruppen således kun 0,2 år yngre end gruppen af tilskadekomne, mens kontrolgruppens beskæftigelsesgrad er udelukkende er hhv. 0,5, 0,2 og 0,4 procentpoint højere i pre-årene 2014, 2013 og 2012.

Tabel 5.2
Sammenligning af treatment- og kontrolgruppe på variable, der ikke matches eksakt på

	Personer udsat for en arbejdsulykke i 2015	Kontrolgruppe	Difference
Alder	43,5	43,3	0,2
Beskæftigelsesgrad i 2014	82,2	82,7	-0,5
Beskæftigelsesgrad i 2013	77,8	78,0	-0,2
Beskæftigelsesgrad i 2012	75,5	75,9	-0,4

Anm.: Beskæftigelsesgraderne er omregnet til procent, hvor 100 pct. angiver et fuldtidsjob på 160,33 timer om måneden, svarende til 37 timer og ugen.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, lovmodel og egne beregninger.

5.6 Resultater

Nedenfor præsenteres resultaterne fra effektanalyserne af arbejdsulykker på hhv. arbejdsindkomst, sygefravær og sundhedsudgifter. Der præsenteres desuden et skøn over de samfundsøkonomiske konsekvenser af arbejdsulykker og omkostningernes fordeling på arbejdstager, arbejdsgiver og det offentlige.

Effekter på arbejdsmarkedstilknytning

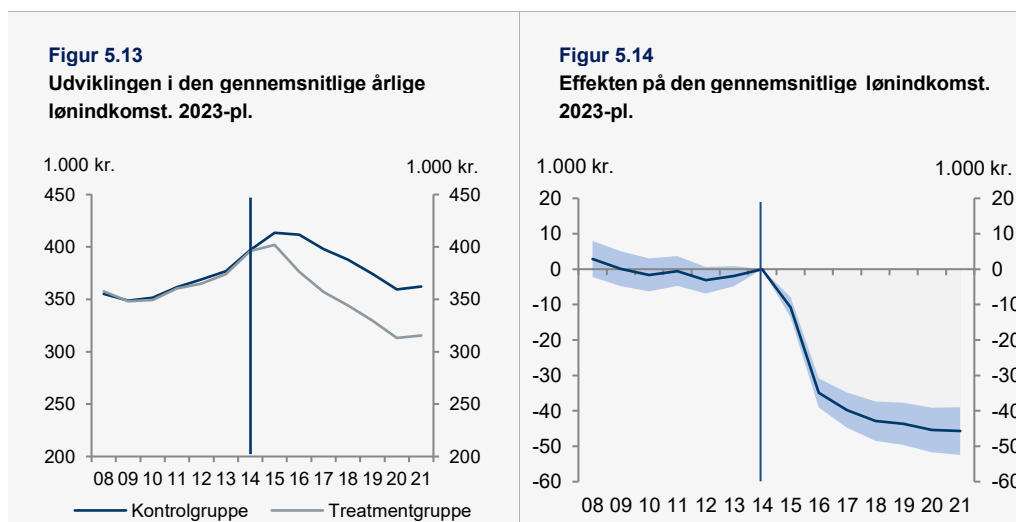
Udviklingen i den gennemsnitlige lønindkomst har været tilnærmelsesvist ens fra 2008 og frem til 2014 for treatmentgruppen (der var udsat for en arbejdsulykke i 2015) og kontrolgruppen, *jf. figur 5.13*. Det er således plausibelt, at grupperne er tilstrækkeligt ens til, at deres lønindkomst tilsvarende ville have fulgt samme udvikling efter 2014, i den kontrafaktiske situation, hvor de tilskadekomne *ikke* var kommet ud for en arbejdsulykke. Derfor kan forskellen i lønindkomsten efter 2015, tolkes som den kausale effekt af en arbejdsulykke på den gennemsnitlige lønindkomst.

I figur 5.14 er lønindkomsten for treatment- og kontrolgruppen trukket fra hinanden og indekseret med basisår i 2014, så gennemsnitseffekten af at være udsat for en arbejdsulykke kan aflæses direkte af

figuren. De blå områder angiver den statistiske usikkerhed på effektestimaterne i form af et 95 pct. konfidensinterval.

I 2015, hvor de tilskadekomne udsættes for en arbejdsulykke, reduceres deres årlige lønindkomst i gennemsnit med ca. 11.000 kr. som følge af ulykken. Året efter falder deres lønindkomst med yderligere ca. 24.000 kr. Efter seks år er deres årlige lønindkomst i alt faldet med ca. 46.000 kr. Effekten ser ud til at stabilisere sig i år 2021, hvormed effekten på længere sigt antages at udgøre et fald på omkring 46.000 kr. om året.

Det bemærkes, at der er tale om en gennemsnitseffekt for alle personer med en anerkendt arbejdsulykke i 2015. Langsigteffekten på 46.000 kr. om året dækker således over, at hovedparten arbejdsulykkerne er forbundet med en relativt begrænset nedsættelse af de tilskadekomnes erhvervsevne, mens effekten er betydeligt større for personer med større erhvervsevnetab.

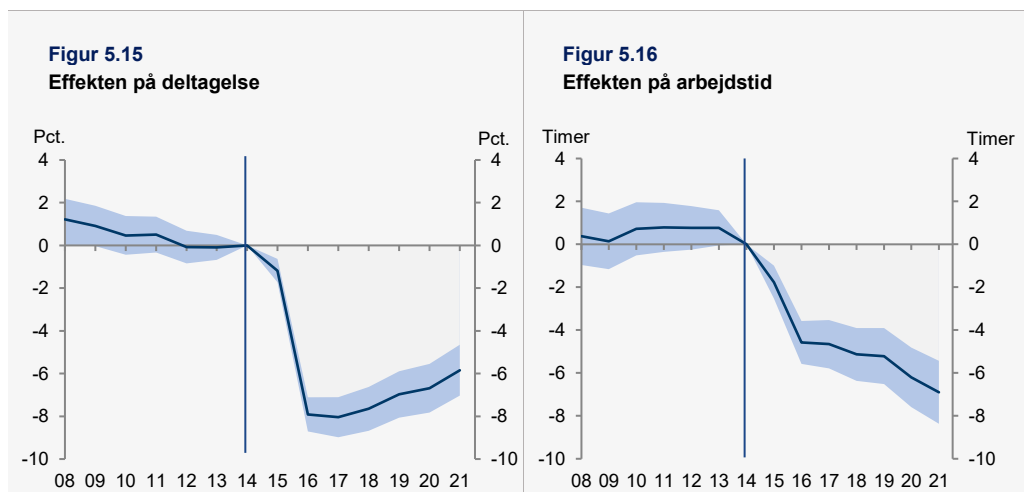
Anm.: Den gennemsnitlige lønindkomst regnes ud fra summen af arbejdsmarkedsbidragspligtig A-indkomst. Figur 5.14 er indekseret med udgangspunkt i 2014 og det blå område angiver 95 pct.-konfidensintervallet.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, lovmodel og egne beregninger.

Der er *ikke* identificeret signifikante effekter på tilskadekomnes timeløn, hvormed den lavere arbejdsindkomst blandt tilskadekomne alene kan tilskrives en negativ effekt på det samlede antal arbejdstimer. Effekten på det samlede antal arbejdstimer kan til gengæld både henføres til en lavere deltagelse på arbejdsmarkedet og en negativ effekt på arbejdstiden blandt tilskadekomne i beskæftigelse, jf. figur 5.15 og 5.16.

Tilskadekomnes deltagelse på arbejdsmarkedet er opgjort som andelen af måneder i året med ordinære arbejdstimer. Af figur 5.15 fremgår, at deltagelsen reduceres med 8 pct. point i de to første år efter arbejdsulykken. Deltagelsen er efterfølgende stigende, og seks år efter arbejdsulykken er arbejdsmarkedsdeltagelsen 6 pct. point lavere blandt de tilskadekomne.

Arbejdstiden blandt tilskadekomne angiver det gennemsnitlige antal månedlige arbejdstimer i de måneder, hvor vedkommende har ordinære arbejdstimer. Som figur 5.16 viser, ses ligeledes en negativ effekt på den tilskadekomnes månedlige arbejdstid. Året efter ulykken falder den månedlige arbejdstid med fire timer blandt de beskæftigede. Seks år efter arbejdsulykken er arbejdstiden faldet med syv timer. Det bemærkes, at trenden i deltagelsen er opadgående frem mod 2021, mens trenden for arbejdstiden omvendt er nedadgående frem mod 2021.

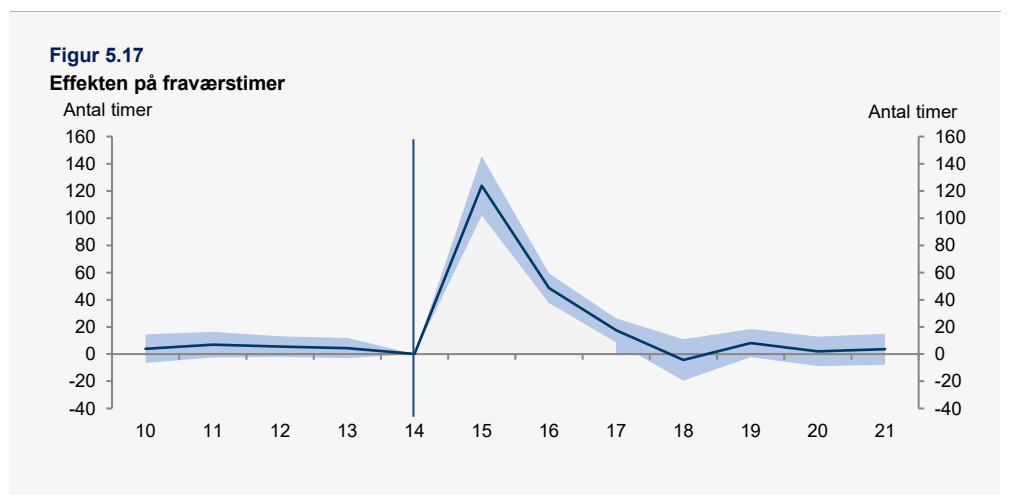

Anm.: Deltagelse er målt som andel af måneder i løbet af et år, hvor personen er i beskæftigelse. Arbejdstid er opgjort som det gennemsnitlige antal timer i de måneder, personen er i beskæftigelse.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring, lovmodel og egne beregninger.

Ud over faldet i arbejdstiden ses tilmed et øget sygefravær som følge af arbejdsulykken. Særligt stiger sygefraværet blandt tilskadekomne i året, hvor ulykken finder sted, *jf. figur 5.17*. I dette år øges sygefraværet i gennemsnit med 124 timer om året. Tre år efter arbejdsulykken, kan der *ikke* identificeres signifikante effekter på sygefraværet. Dette skal ses i lyset af, at den akutte behandling af de tilskadekomne finder sted umiddelbart efter ulykken. Når der ikke er effekter på længere sigt kan det også hænge sammen med, at personer med en varig reduktion i erhvervsevnen forlader arbejdsmarkedet eller tilpasser arbejdslevet til deres nye helbredssituation, f.eks. gennem et fleksjob.

Opgørelsen for fravær er forskellig for hhv. den offentlige og private sektor. For det offentlige opgøres fravær for samtlige lønmodtagere. I modsætning hertil opgøres i det private ved stikprøver, hvorfor der anvendes vægte til at opregne til den fulde population af lønmodtagere i den private sektor. Vægtene ligger typisk mellem 0,8-30. Eftersom vægtene *ikke* er dannet specifikt for populationen, som har været udsat for en arbejdsulykke, kan der være usikkerhed omkring antallet af fraværstimer for lønmodtagere i den private sektor.

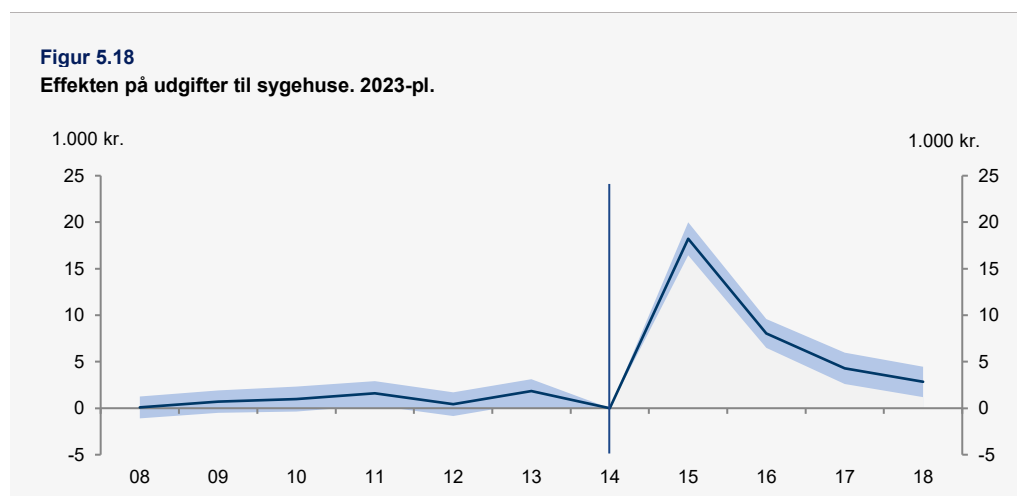

Anm.: Fravær tager udgangspunkt i personer, som har arbejdet i et givent år, og hvor fraværet registreres som "egen sygdom" eller "arbejdsulykke". Fraværet i det private udregnes ud fra stikprøver, hvor fraværet vægtes i forhold til hele lønpopulationen.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, lovmodel og egne beregninger.

Effekter på sundhedsudgifter

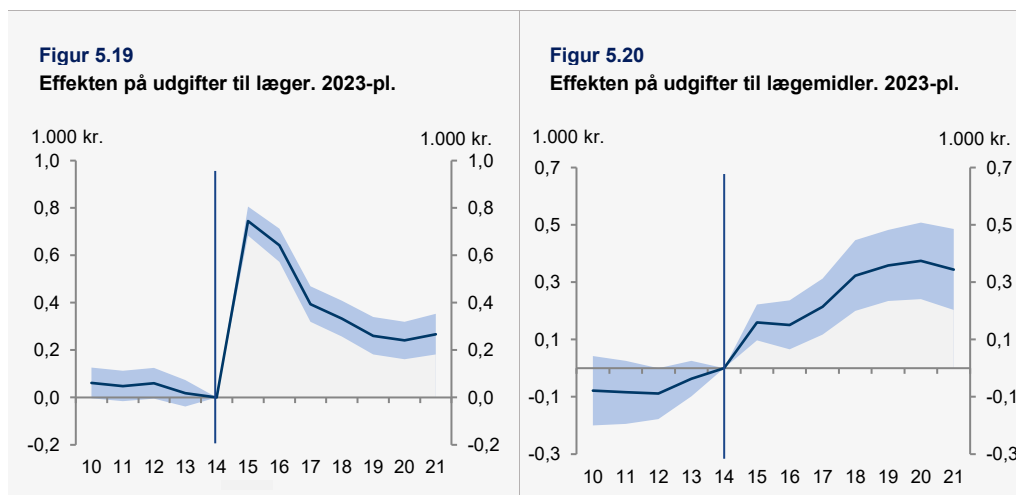
Analysen påviser videre, at arbejdsulykker medfører øgede udgifter til sygehusbehandling, konsultationer med praktiserende læge og lægemidler, *jf. figur 5.18, 5.19 og 5.20.*

Anm.: Udgifter til sygehuse udregnes ud fra DRG- og DAGS-takster, hvor der også tages højde for udgifter til genoptræning.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, sygesikringsstatistik og egne beregninger.

Udover udgifterne til sygehusbehandling medfører arbejdsulykker tilsvarende øgede udgifter til praktiserende læger og lægemidler, *jf. figur 5.19 og 5.20.*

Anm.: Udgifter til læger regnes som summen af bruttohonorarer til læger. Udgifter til lægemidler opgøres på baggrund af bruttoprisen.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, lægemiddeldatabasen og egne beregninger.

Hovedparten af sundhedsudgifterne kan henføres til sygehusbehandling umiddelbart efter ulykken. Konkret medfører én arbejdsulykke i gennemsnit ekstraudgifter til sygehusbehandling på ca. 18.000 kr. (2023-pl) i det år, hvor ulykken finder sted. Tre år efter ulykken er ekstraudgifter til sygehusbehandling under 3.000 kr. årligt. Derudover medfører en arbejdsulykke gennemsnitligt 700 kr. i ekstraudgifter til praktiserende læger i ulykkesåret, mens der er ekstraudgifter til lægemidler på ca. 160 kr. i ulykkesåret, jf. figur 5.19 og 5.20.

Effekten på udgifterne til praktiserende læge falder relativt set ikke lige så meget som udgifterne til sygehusbehandling. Effekten på udgifter til praktiserende læger ser ud til at være stabiliseret på 300 kr. tre år efter ulykken, mens effekten på udgifter til lægemidler stiger de tre første år, hvorefter de ligeledes ser ud til at stabiliseres på 300 kr. om året.

I modsætning til sygefraværet fortsætter sundhedsudgifterne med at være højere for tilskadekomne end for kontrolgruppen i lang tid efter ulykken. Dette kan hænge sammen med, at opgørelserne af sundhedsudgifter vedrører alle tilskadekomne, mens opgørelserne af sygefraværet udelukkende vedrører personer, der fortsat er i arbejde.

Samfundsøkonomiske omkostninger

De samfundsøkonomiske omkostninger ved en skadesårgang estimeres til 28,4 mia. kr., svarende til et arbejdsudbud på 26.100 fuldtidspersoner, *jf. tabel 5.3*. Ligesom ved de estimerede effekter, er skønnet foretaget med udgangspunkt i skadesårgang 2015. Da antallet af sager, der oversendes til AES i perioden fra 2015 til 2022, er relativt stabilt, kan resultaterne tolkes som de årlige omkostninger ved arbejdsulykker. Det vil sige, at arbejdsulykker hvert år koster samfundet 28,4 mia. kr.

Tabel 5.3
Samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsulykker. Mia. kr. 2023-pl.

	Omkostninger	Nedre 95 pct. konfidensinterval	Øvre 95 pct. konfidensinterval
Tabt lønindkomst, ekskl. pension	12,1	10,4	13,8
Værdi af sygefravær	0,7	-0,1	1,5
Pension	1,8	1,4	2,2
<i>Sum af tabt arbejde</i>	<i>14,6</i>	<i>11,7</i>	<i>17,5</i>
Opregnet til BNP	27,8	22,3	33,3
Sygehusbehandling	0,4	0,3	0,4
Lægebesøg	0,1	0,1	0,2
Lægemidler	0,1	0,1	0,2
Sum af sundhedsudgifter	0,6	0,5	0,8
Samfundsøkonomiske omkostninger i alt	28,4	22,7	34,1

Anm.: Der er forudsat en gennemsnitlig tilbagetrækningsalder på 68,5 på baggrund af Finansministeriets befolkningsregnskab for 1980-generationen og en gennemsnitlig levealder på 82,2 år på baggrund af Danmarks Statistiks dødelighedstavler. Pensionsindbetalinger forudsættes at udgøre 14,1 pct. og indregnes for tabt løn og sygefravær. Opregning fra værdien af tabt arbejde til BNP-virkning sker med en faktor 1,9, der svarer til forholdet mellem BNP og lønsum i ADAM-modellen.

Kilde: Finansministeriet og egne beregninger.

De samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsulykker opgøres som summen af produktionstab (BNP-virkningen) som følge af det reducerede arbejdsudbud samt sundhedsudgifterne forbundet med arbejdsulykkerne.

BNP-virkningen indebærer en lavere lønsum og mindre indtjening i virksomhederne, og kan opgøres ud fra værdien af tabt arbejde, dvs. den samlede værdi af arbejdsskadernes påvirkning af arbejdsind-

komst, pension og sygefravær. Konkret opgøres BNP-virkningen som en faktor 1,9 af tabt arbejdsværdi. Faktoren svarer til Finansministeriet skøn over forholdet mellem BNP og lønsum og er fastsat ud fra den makroøkonomiske model ADAM, *jf. boks 2.3 i Skatteøkonomisk redegørelse 2023*.

Værdien af tabt arbejde indregnes i perioden fra arbejdsulykken anmeldes og frem til den gennemsnitlige forventede tilbagetrækningsalder for gruppen, i den tænkte situation, hvor de tilskadede ikke havde været udsat for en arbejdsulykke. Med en forventet tilbagetrækningsalder på 68,5 år¹¹ og en gennemsnitlig alder på anmeldelsestidspunktet på 43,5 år, indregnes en løn-effekter i 25 år. Effekterne af de første 7 år indregnes direkte fra effektestimaterne. På længere sigt antages lønvirkningen at være konstant, da effektestimaterne ser ud til at stabilisere sig i år 2021, (se figur 5.14). Derfor antages lønudviklingen at være konstant på længere sigt, svarende til gennemsnitsvirkningen i år 2020 og 2021.

Når gennemsnitsvirkningen på lønindkomst og sygefravær opregnes til den samlede population på 11.000 personer udgør værdien af tabt lønindkomst i alt 12,1 mia. kr., mens effekten på sygefraværet har en lønvirkning på 0,7 mia. kr. Pensionsindbetalinger forudsættes at udgøre 14,1 pct. i gennemsnit, svarende til en samlet værdi af tabt arbejde på 14,6 mia. kr. Hermed bliver den samlede BNP-virkning som følge af tabt arbejde i alt 27,8 mia. kr.

Det samlede løntab på 12,1 mia. kr. svarer til et fald i arbejdsudbud på 24.700 fuldtidspersoner, beregnet ud fra populationens gennemsnitlige timeløn på 255 kr. før pensionsindbetalinger. Hertil kommer et øget sygefravær svarende til i alt 1.400 fuldtidspersoner. Dermed estimeres et samlet fald i arbejdsudbud som følge af arbejdsulykker på i alt 26.100 fuldtidspersoner om året.

Effekterne på sundhedsudgifterne indregnes resten af livet, hvilket svarer til 39 år, når der tages udgangspunkt i den gennemsnitlige restlevetid for en 43-årig i hele befolkningen, *jf. Danmarks Statistiks dødelighedstavler*. De samlede effekter på sundhedsudgifterne er relativt begrænsede i forhold til BNP-virkningen og udgør 0,6 mia. kr.

Det skal bemærkes, at analysen ikke er en *cost-benefit analyse* i den forstand, at analysen ikke sammenholder gevinsterne ved at nedbringe arbejdsulykker med omkostningerne forbundet med eventuelle indsatser fra det offentlige eller virksomhederne til nedbringelse af arbejdsulykker. Dog viser analysen, at der er et stort potentiale i form af gevinster ved nedbringelse af arbejdsulykker.

Videre omfatter analysen ikke underrapporteringen af arbejdsulykker eller omkostninger forbundet med erhvervs sygdomme. Derfor må de samlede samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsskader således forventes at være højere end det estimerede i analysen. Desuden indeholder analysen ikke

¹¹ Den forventede tilbagetrækningsalder er udregnet for 1980-generationen på baggrund af Finansministeriets befolkningsregnskab.

ikke-monetære omkostninger så som værdien af reduceret helbred og livskvalitet for den tilskadekomne.

Omkostninger for tilskadekomne, arbejdsgiver og det offentlige

De 28,4 mia. kr. som arbejdsulykker årligt koster samfundet dækker over økonomiske konsekvenser for såvel de tilskadekomne, arbejdsgivere og det offentlige. Opdeles de samfundsøkonomiske omkostninger på de forskellige aktører skønnes det, under en række forudsætninger, at tilskadekomne samlet set har et tab på 2,6 mia. kr., arbejdsgiverne har et tab på 14,2 mia. kr. mens det offentlige har et tab på 11,5 mia. kr., *jf. tabel 5.4.*

Tabel 5.4

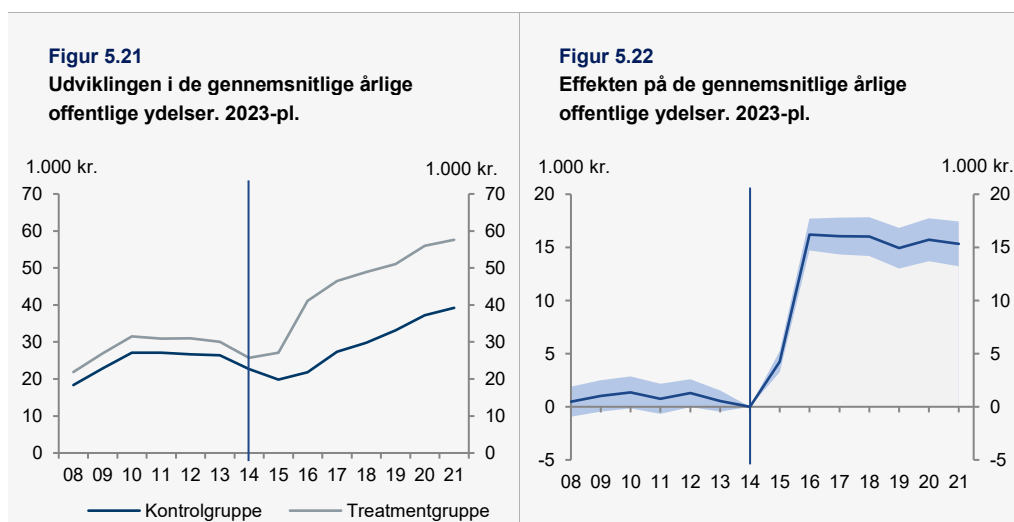
Opdeling af de årlige samfundsøkonomiske omkostninger af arbejdsulykker på tilskadekomne, arbejdsgivere og det offentlige.

	I alt (mia. kr.)	Pr. ulykke (1.000 kr.)
Tilskadekomne, i alt	-2,6	-240
Løn og offentlige ydelser efter skat og tilbageløb	-3,5	-316
Pensionsindbetalinger efter skat og tilbageløb	-0,8	-71
Erstatning efter skat og tilbageløb	1,7	152
Medicinudgifter	-0,1	-5
Arbejdsgivere, i alt	-14,2	-1.294
Værditilvækst efter selskabsskat og opregnet til markedspriser	-11,4	-1041
Erstatninger efter fradrag for selskabsskat	-2,1	-195
Sygefravær efter fradrag for selskabsskat (med løn)	-0,7	-59
Det offentlige, i alt	-11,5	-1.047
Ydelser	-4,2	-383
Indkomstskat	-3,6	-327
Selskabsskat	-2,4	-214
Tilbageløb fra løn, pension, offentlige ydelser og erstatninger	-0,8	-70
Sundhed	-0,6	-53
I alt	-28,4	-2.582

Anm.: Beregningsforudsætningerne bag opdelingen af omkostninger fremgår af boks 1.

Kilde: Finansministeriet og egne beregninger.

For tilskadekomne leder en arbejdsulykke i gennemsnit til øgede omkostninger på 240.000 kr. pr. ulykke. Omkostningerne drives særligt af, at tilskadekomnes indkomst reduceres, når de har været udsat for en arbejdsulykke. Som det fremgik af figur 5.13-5.16 skyldes reduktionen i indkomst, at tilskadekomnes arbejdsmarkedstilknøytning falder. Den lavere tilknøytning til arbejdsmarkedet resulterer endvidere i, at tilskadekomnes pensionsindbetalinger falder. Tilskadekomnes lavere deltagelse på arbejdsmarkedet bliver dog delvis kompenseret gennem udbetalinger af erstatning for tabt erhvervsevne samt offentlige forsørgelsesydelse, jf. figur 5.21 og 5.22.

Anm.: Offentlige ydelser inkluderer alle offentlige overførsler og er reguleret med gældende reguleringssats.

Kilde: Data fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, lovmodel og egne beregninger.

Arbejdsgivernes omkostninger øges i gennemsnit med 1,3 mio. kr. pr. arbejdsulykke, der indtræffer. De øgede omkostninger kan primært henføres til en lavere værditilvækst i produktionen som følge af et lavere arbejdsudbud, svarende til ca. 1 mio. kr. pr. ulykke. Dertil kommer udgifter til erstatninger og øget sygefravær blandt de tilskadekomne.

Omkostningerne for det offentlige er i gennemsnit 1 mio. kr. pr. arbejdsulykke. Her er de øgede omkostninger særligt drevet af øgede udgifter til forsørgelsesydelse. Samtidig mindskes indtægterne fra indkomstskatter samt tilbageløbet fra moms og afgifter som følge af færre arbejdstimer og mindre produktion.

Det er således det offentlige og arbejdsgiverne, der bærer langt størstedelen af omkostningerne forbundet med en arbejdsulykke. Det skyldes blandt andet, at den tilskadekomne delvist kompenseres for tabet gennem erstatninger fra arbejdsgiver og overførsler fra det offentlige.

Det bemærkes, at der i beregningerne udelukkende ses på mekaniske effekter af arbejdsskader for de forskellige aktører og ikke indregnes eventuelle adfærdsmæssige virkninger af overførslerne mellem aktører, så som fx forvriddningseffekter af overførsler fra det offentlige.

Beregningsforudsætningerne for opdelingen af de samfundsøkonomiske omkostninger er nærmere beskrevet i boks 5.1.

Boks 5.1

Metode

De samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsskader kan skønsmæssigt opdeles i nettovirkninger for de tilskadekomne, arbejdsgiverne og de offentlige udgifter.

Tilskadekomne: Virkningen på arbejdstagernes indkomst fra løn og ydelser skønnes på baggrund effektestimaterne, og er opgjort efter indkomstskatter og tilbageløb fra moms og afgifter mv. Indkomstskatten er beregnet ud fra gennemsnitsindkomsten fra løn og ydelser i de enkelte år, når der ses bort fra fradrag og anden indkomst. Pensionsindbetalingerne forudsættes at udgøre 14,1 pct. af lønindkomsten (jf. fx boks 2.3 i *Skatteøkonomisk redegørelse 2023*) og de forudsættes at blive beskattet svarende til den gennemsnitlige skatteprocent fra løn og ydelser i de enkelte år. Der er således beregningsteknisk set bort fra at indbetalingerne kan indebære en indkomstmodregning i de offentlige pensionsydelser på udbetalingstidspunktet. Den del af erstatningerne, der udbetales løbende, forudsættes ligeledes at blive beskattet med samme gennemsnitsskat som anvendt for løn og ydelser i 2015. Der betales 23 pct. af den disponible indkomst i tilbageløb fra moms og afgifter mv., svarende til Finansministeriets regneprincipper. Udgifter til medicin er opgjort som effekten af arbejdsulykker på de tilskadekomnes egenbetaling til medicin.

Arbejdsgivere: Værditilvæksten i produktionen påvirkes af et lavere arbejdsudbud fra færre arbejdstimer og højere sygefravær. Da forholdet mellem lønindkomsten og BFI er 1,64 i makromodellen ADAM, opgøres BFI-effekten af det lavere arbejdsudbud som 64 pct. af løntabet (inkl. pension) før skat ved færre arbejdstimer og højere sygefravær. Hertil lægges produktionsskatter og subsidier, svarende til forskellen mellem den samlede virkning på BNP og BFI, der kan opgøres som 16 pct. af virkningen på BFI (jf. fx boks 2.3 i *Skatteøkonomisk redegørelse 2023*). Der fraregnes desuden selskabsskat, der beregningsteknisk opgøres som 20 pct. af virkningen på de tilskadekomnes ydelser, indkomstskat og tilbageløb, jf. svar på SAU 344 af 30. marts 2022.

Det offentlige: Som følge af arbejdsulykkerne reduceres tilskadekomnes skat fra lønindkomst, mens udbetalinger af offentlige ydelser øges, hvilket medfører tilsvarende omkostninger for det offentlige. De tilskadekomne betaler skatter af løbende erstatningsudbetalinger for tabt erhvervsevne, hvilket indgår som en indtægt for det offentlige. Produktionstab giver desuden lavere skatteindtægter fra arbejdsgiverne. Tilbageløb fra tilskadekomne opgøres som 23 pct. af ændringen i deres disponible indkomst, Virkningen på sundhedsudgifterne opgøres som effekterne på udgifter til sygehusbehandling og lægebesøg samt tilskud til medicin.